

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 96

Inzeratni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 403

Podružnice: Maribor, Baravska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čez. zavodu: Ljubljana
št. 11.849. — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.242.

Ljubljana, 14. junija.

Moralna kriza, povzročena po svetovni vojni, je prav globoko zagrabila tudi politiko katoliške cerkve. V sled nejasnega ali antantni naravnosti sovražnega držanja je zgubila mnogo simpatij v romanskih in slovanskih narodih. Ves svet pa je bil svedok, da je velika cerkvena organizacija, ki si lasti moralno varuštvo sveta in najusodnejših letih človeštva, bila brez moči in brez odvažnosti, da je v vsej tragediji igrala mizerno vlogo in ni pokazala nobene veličine, ki bi jo dvignila v oči človeštva nad sovražne tabore.

Po vojni je nastopila kriza politike sv. stolice. Nečuvno diplomatska sreča Italije je Vatikan prisilila, da se ji pokloni in žrtvuje ideal posvetne države rimskih papežev, ki je navdajal vsako žilico njegove politike, odkar je savoijska zvezda posvetila nad večnim mestom. Se več, ta politika se je Italiji v vsem podvrkla in za koncesije čisto zunanje prirode podpira fašistovske cilje zlasti glede raznaroditve jugoslovanskih katolikov, ki so podjarmljeni Italiji. V zunanji politiki pa sta oba Rima začela boj proti Jugoslaviji in Češki ter vrgla osvajalno oko na Rusijo. Eden gre tja s križem in denarjem, drugi z diplomatsko oporo boljševismu skuša odpreti pot laški trgovini v Črno morje. Pogajanja šefa «katoliške akcije» na vzroku jezuita dr. Herbigovca z boljševiki v Moskvi gredo paralelno s pripravami za poset Čičerina v Rimu. Ta akcija gre tako daleč, da je napolnila vse vodilne klerikalne kroge s prepričanjem, da se bo ruska cerkev kmalu podvrkla Rimu in potem se bo z Jugoslavijo kmalu obračunalo. Neizmerno je kratkovidna ta gospoda, ko ne vidi, kako elementarno mrzi vsak Rus misel podložnosti pod Rim in kako so črni diplomati v svoji pretiranosti postali samo sredstvo rdeče diplomacije, ki rabi zvez za svojo akcijo. Cela «action catholique» ne nehala s strahovito blamažo gg. Borgoncinija in francoskih jezuitov.

V Moskvi se ponuja pravoslavim vse, prav vse, kar žele, samo papežev primat, naj se prizna. Jezik, obredi, organizacija, razmerje do države, vse to si lahko Rusi napišejo sami, a primat naj sprejmejo. Tudi za najnovejšo dogmo se da govoriti, samo da se Rimu da prvenstvo. To mešetarenje je znak strahovitega moralnega propada politikujoče cerkve, ki je vse samo posel in sredstvo. Način, kako se hoče vaticanška diplomacija rešiti posledic svetovnega poloma in nekrvavo izvleči dobičke iz povojnih neredomov zlasti napram slovanskim državam, bo imel nasproten efekt, t. j. ugled njen pada od stopnje do stopnje.

Ako opazujemo elastičnost cerkvenih politikov glede jezika, obredov in organizacije drugod, kjer cerkev upa, da pridobi na številu, moramo toliko bolj obsojati trdnostni boj, ki ga vodijo isti politiki proti naši državi glede konkordata. Naša država ne zahteva nič več oziroma na svojo suverenost, nego Avstrija ali kalvinska Madžarska. Da, se mani, ker na marsikatero pravico «apostolskega» kralja niti ne reflektira. Ali sv. stolica se upira in kar ji je bilo v Avstriji prav, to proglasa danes za nasilje in oviro verske svobode. Naši klerikalci si pač ne upajo reči, da je bila v Avstriji katoliška vera zatirana, a ko se ponujajo enaki odnosi med državo in cerkvijo, je vse po konci in naši škofje hitijo v Rim, da podpro politiko sv. stolice! N. pr. glede imenovanja škofov zahteva država, da sme odkloniti može, ki so ji neprijetni. Z ozirom na funkcije, ki jih vrši škof, je to pač minimum, ki ga država zahteva tem bolj, ko tega škofa tudi plačuje. Vesoljni klerikalizem to odklanja in naša SLS stoji v taboru onih, ki nasprotujejo državi in njeni zahtevi. V Avstro-Ogrski so bili kardinali cesarjevi seli in minister zunanjih del jim je dajal ukaze. Pri nas je drugače. Mi smo Slovani in tem seveda ne gre zaupati. Tako gre na vsej črti naprej: država plačuje, a nadzorstva imeti ne smeš. To je tudi stališče SLS.

Ob teh razmerah je konflikt med sv. stolico in našo državo od dne do dne resnejši. Da se najdejo državljani, ki v tem za državo tako važnem vprašanju polna mečajo svoji domovini, bo izzvalo vedno večji odpor.

In naša duhovščina? Pasivna je v velikem karuh ovčja čreda v malem pa ona drži stebre protidržavne stranke. Žalosten položaj, da se sinovi naroda smatrajo od tujece prisiljeni, da slabijo svoj lastni narod. Niče si ne upa z besedo na dan v korist narodni državi. Ali se je klerikalizmu že povsem posrečilo zlomiti začaje in sinove naroda premeniti v janičarje?

Slovenska duhovščina je v moralni krizi, kakor še nikdar. Ali se bo znala rešiti, ne vemo. A to vemo, da sta narod in država, ki sta eno, močnejša nego vse vaticanske intrige.

Uzunović ne vidi nikjer abnormalne situacije

Vlada in skupščina delata, a kar še nista opravila, še storita. — Uzunović smatra, da so se klerikalci odrekli svojemu avtonomištnemu programu. — Razprava o nettunskih konvencijah v ministrskem svetu.

Beograd, 14. junija. p. Kralj se je danes vrnil iz Topole in zatrjuje se, da stojimo pred važnejšimi političnimi dogodki. Mnogo pozornosti vzbujajo še vedno posvetovanja v vladi, ki še ni mogla dovršiti debate o nettunskih konvencijah. Na drugi strani se pa povdarja, da bo Ninčić še jutri imel v parlamentu že ekspozé o njih.

Beograjski listi objavljajo obširno poročilo o večrajših shodih, ki so vsi (tudi radikalni) utrdili prepričanje, da je sedanja situacija nevzdržna. Posebno obširno poročajo tudi o uspehu Pribečevićevega zbora v Metliki. Ministrski predsednik Uzunović je danes znova poskušal ublažiti vtis skrajne slabosti svoje vlade ter je napram novinarjem povdarjal: V politični situaciji ni ničesar, kar bi bilo nenormalnega. Vlada nadaljuje delo v vseh poslih, ki se ji nalagajo. Istotako je Narodna skupščina svršila vsa vprašanja in vse zakonske načrte, ki so se ji predložili ter upamo, da bo še pred skupščinskimi političnimi sprejela potrebne izpremembe glede teh zakonov. Tudi je Uzunović pojasnil ono, kar se tiče stalnosti uradnikov, katero bi hotela vlada odgoditi še za tri leta. Dalje pravi Uzunović: Potrebno je tudi sprejeti nekatere izpremembe v stanovanjskem zakonu, upamo tudi, da bodo do politične ratificirane vse konvencije, zaključene med našo državo in Italijo. Želeli bi bilo, da dovršimo tudi sodnijske zakone in zakone o izenačenju davkov. Ako to ne

bi uspelo, potem pridejo ti načrti v jeseni prvi na vrsto.

G. Uzunović je nato govoril o večrajših shodih ter je m. dr. fino ironiziral nastop klerikalca Smodeja na shodu g. Davidovića v Požarevcu. Dejal je: Politično važno je, da sta na zborovanju v Petrovcih gg. Behmen in Smodej govorila ob enaki pazljivosti ter da sta odobrila lepi politični govor g. Angelinovića, ki je posebno povdarjal državno in narodno edinstvo. To je posebno važno tudi radi tega, ker so še ljudje, ki mislijo, da se stranke, katerim pripadajo dr. Behmen in Smodej, niso odrekle svojim avtonomištnim programom. Tako zborovanja so koristna in ne samo ne ženirajo vlado, temveč jih vlada smatra za potrebne in uspešne.

V ostalem danes ni bilo političnih dogodkov. Radičevci so poslali min. Puclia k Radiću po instrukcije glede nadaljnjih svoje taktike.

Beograd, 14. junija r. Danes se je od 10. do pol 2. svršila seja min. sveta, na kateri se je obširno razpravljalo o nettunskih konvencijah. Značilno je, da je ob 12. došel v predsedništvo vlade Pavle Radić ter kratak čas konferiral z Uzunovićem. Seji sta prisostvovala tudi kot eksperti dr. Rybač in Avramović. Do sklepov ni prišlo. Zdi se, da poteka reševanje te zadeve v vladi zelo težko. Uzunović je izjavil po seji novinarjem, da bo min. svet bržkone jutri popoldne dovršil svoja posvetovanja.

Beograjske konvencije v odboru izglasovane

Sijajen govor dr. Grisogona o usodepolnosti teh pogodb z Italijo. — Preokret med davidovičevci. — Radikalni in radičevci niso v debati niti izpregovorili, akoravno gre za največje interese države

Beograd, 14. junija p. Nocoj se je v odboru za pretres takozvanih beograjskih konvencij, skle. njih z Italijo, pričela načelna debata. Prvi je govoril klerikalec dr. Hohnjec, ki je očital ministru za zunanje stvari, da ne obvešča Narodne skupščine o svojih poslih ter zahteval, da vlada končno ugodni zahtevi po stalnem odboru za zunanjo politiko. Razpravljal je o italijanskem imperijalizmu in o tendenci Italije, da naseli svoje državljane v naši državi. Odklanja beograjske konvencije kot škodljive za našo državo. Za njim je dobil besedo sam demokrat dr. Grisogono. V izčrpnem, zelo ostrem, a sijajno utemeljenem govoru je dr. Grisogono precizno in s fundamentalnim poznavanjem celega problema kritiziral konvencije, posebno pa konvencije o nastanjanju. Vprašanje tujih delavcev v naši državi so do sedaj vsi ministri odpravili. Dr. Grisogono je s pravniskimi argumenti pobijal tezo, da za našo državo velja stara pogodba, ki je bila sklenjena med Srbijo in Italijo l. 1882. Dr. Grisogono za vraga trditve ministrstva zunanjih stvari, da je v naši državi samo 7000 Italijanov. V resnici jih je mnogo več. Obsežno je razlagal in tolmačil škodo te konvencije za našo bodočnost. Povdaril je karakteristične momente, ki jih kaže ekspanzivnost Italije in njen imperijalizem. Italija gleda na Dalmacijo kot na svojo bodočo zemljo. V Dalmaciji posebno pa v Splitu kupuje Italija hiše in cele ulice, gradi nove tovarne, ter se brez pretiravanja lahko opazja dnevnim napredovanjem italijanske invazije. Govornik je obširno razpravljao o tarifah, s katerimi se je umetno poskušal izzvati spor med Sušakom, Splitom in Šibenikom, naglašal je, da se je med temi mesti dogel sporazum glede tarif, da pa se je nekdo vmešaval in zahteval iste tarife za Reko. Dr. Grisogono je dalje navajal mnoge nejasnosti v teh konvencijah in izrecne nedostatke na našo škodo, ki so lahko velike važnosti za nas. Na koncu svojega govora je navajal, da so Dalmacija in Primorje pljuča naše države. Srbi najbolje vedo, kaj je izhod na morje in zato se mora o tem razmišljati več, kakor doslej. Energično je zahteval, da se vse konvencije, beograjske in nettunske, predložijo skupaj. Govor dr. Grisogona so vsi poslanci opozicije burno odobraval. Za njim je dobil besedo Joca Jovanović, ki je v imenu saveza zemljoradnikov izjavil, da po tako dokumentiranem govoru dr. Grisogona nima ničesar več izjaviti, da se s tem govorom popolnoma strinja. Mnenja je, da se naj dr. Grisogono postavi za glavnega govornika celokupne opozicije v vprašanju ratifikacije teh konvencij v Narodni skupščini. V imenu Spahovec je izjavil dr. Behmen, da popolnoma usvaja govor dr. Grisogona. Zastopnik davidovičevcev Ljuba Mihajlović je izjavil, da so člani njegovega kluba sicer nameravali glasovati za konvencije, a po govoru dr. Grisogona so primorani svoje mišljenje revidirati. V imenu vlade je nato dobil besedo poslanik dr. Rybač, ki je opozarjal na posledice, ki bi utegnile nastati, za naše državljane v inozemstvu vsled nepogodbenezanja. Število naših izseljenecov v vseh sosednjih državah je veliko in raste od leta do leta. Država, katere državljani so prisiljeni, zahtevati zaslužek v ino-

zemstvu, ne more voditi politike zaprtih vrat. Nato sta dr. Rybač in Avramović odgovarjala še na razna vprašanja opozicije.

S tem je bila načelna debata končana in je predsednik hotel preiti na glasovanje. Opozicija je vprašala: Ali nobeden vladnih poslancev ne bo branil vlade? Radičevci Preka se je začel razgovorjati s predsednikom Kujundžićem ki je nato prekinil sejo. Ironični klici pri opoziciji: Evo, radičevci so pričeli izsiljevati. Vlada večina je dala politikati ministra Ninčića in vršila se je kratka konferenca, na kateri so radičevci zahtevali, da se debata o tej stvari odgodi, kar pa je dr. Ninčić energično odklonil.

Ko se je seja nadaljevala, je dr. Ninčić, ka teremu je opozicija očitala, da je šele sedaj prišel na sejo, da se sploh ne briga za tako važno razpravo in da sploh dela komedijo z narodno skupščino, imel kratak govor, v katerem je izjavil: Ker je razprava v odboru končana, prosim odbor, da te konvencije sprejme. Na ta način bomo dali en dokaz več, da hočemo s svojimi sosedi na prijateljski način in kompromisno razpravljati o vseh onih raznih vprašanjih, ki se pojavljajo v mednarodni situaciji med državami, po sebnost, da hočemo to dokazati napram najmočnejši in največji sosedni državi Italiji, rešujoč postopno vsa vprašanja, ki bi mogla biti sporna in bi mogla izzvati težkote v normalnih sosednih odnosih, ako bi se ne rešila. Na dobre odnose z Italijo, našo zapadno sosedo moramo polagati največji pomen. Po govoru dr. Ninčića je vladna večina z 10 glasovi proti 6 glasovom izglasovala v odboru te konvencije. Proti je glasovala celokupna opozicija in sicer samostojna demokrata Demetrović in Grisogono, klerikalec Vesenjak, davidovičevci Ljuba Mihajlović, spahovec dr. Behmen in zemljoradnik Joca Jovanović. Noben radikal in noben radičevci ni niti ust odprl, akoravno se je videlo, da so argumenti dr. Grisogona tudi na nje učinkovali prepričevalno in so torej tudi vladni poslanci uverjeni, da so beograjske konvencije velika škoda za narod in državo!

Podaljšanje obrambnih pogodb med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Rumunijo

Bukarešta, 14. junija. p. Uradna agentura »Rador« objavila, da so rumunski zunanji minister Mitileneu, jugoslovanski poslanik Čolak-Antić in češkoslovaški poslanik Kunstl-Jizersky danes podpisali konvencije o medsebojni obrambi med Rumunijo, Jugoslavijo in Češkoslovaško za novo dobo treh let.

Razpust vseh železniških direktij

Beograd, 14. junija r. Prometno ministrvo namerava opustiti železniške direktije v Ljubljani, Zagrebu, in Subotici. V vseh teh mestih ostanejo le inspektorati.

Konferenca Male antante na Bledu

Nenavadno zanimanje inozemskih diplomatov za konferenco, ki se prične v četrtek. — Uradni komuniké o namenu sestanka. — Politika Male antante nespremenjena. — Delovni program konference.

Beograd, 14. junija. p. Za konferenco zunanjih ministrov Male antante, ki se prične 17. junija na Bledu, vlada v vseh diplomatskih krogih veliko zanimanje. Davi so posetili zunanjega ministra dr. Ninčića avstrijski poslanik Hoffinger, italijanski poslanik Bodrero in rumunski poslanik Emandi, ki se je danes vrnil v Beograd, ter češkoslovaški poslanik Šeba. Poljski poslanik Okenski je že na Bledu. Na Bled je odpotoval še protokol zunanjega ministrstva Isa Novaković, a jutri odpotuje tudi še Ninčičevoga kabineta dr. Vučković. Dr. Ninčić odpotuje jutri zvečer, da bo v sredo zjutraj že v Ljubljani, kamor dospeta ob 8. zjutraj dr. Beneš iz Zeneve ter rumunski zunanji minister Mitileneu iz Bukarešte. Konferenca se bo oficijelno pričela v četrtek ob 10. dopoldne.

Danes je bil iz zunanjega ministrstva izdan o konferenci naslednji komuniké: »Na sestankih ministrov držav Male antante, ki se bodo vršili 17., 18. in 19. t. m. na Bledu, se bo govorilo in vzaajemno poročalo v smeri miroljubne akcije za saniranje in konsolidiranje povojnih razmer in v vseh političnih vprašanjih, ki se posredno ali neposredno tičejo interesov Male antante kot celota ali pa posameznih držav kot sestavnih delov te celote. Samoposebi se razume, da je med temi vprašanji treba omeniti bodoči sestanek skupščine Društva narodov in delo za razširjenje Sveta ter zatem razne politične izpremembe, ki so se dogodile po marcu letošnjega leta in politični poskusi, ki se vrše sedaj in ki morejo imeti gotove posledice za interese Male antante, ter končno o miroljubnih korakih, ki so jih posamezni člani Male antante storili za konsolidacijo odnosov in o ojačitvi zvez s svojimi sosedi.

Beograd, 14. junija. p. Zadnje dni so nekateri listi prinesli vesti o novi orientaciji Male antante, ki naj bi nastopila zaradi znanega stališča rumunskega zunanjega ministra Mitileneu. Ta gošpod je znan germanofil. Pravijo, da skuša vplivati na ostali članici Male antante, naj bi spremenili svojo politiko do

sovjetske Rusije v smislu njegovih namenov. Vaš dopisnik je nocoj opozoril zunanjega ministra dr. Ninčića na te vesti. Dr. Ninčić je izjavil, da v politiki Male antante ni nobene nove orientacije.

Beograd, 14. junija. p. Zunanji minister dr. Ninčić je bil nocoj na dvoru, kjer ga je sprejel kralj v posebni avdijenci. Minister Ninčić je kralju poročal o delovnem programu konference Male antante na Bledu.

Beograd, 14. junija. p. Na Bledu so dovršene vse priprave za konferenco Male antante, kakor tudi za sestanek tiska Male antante. Med zunanji ministri vseh treh držav je določen naslednji delovni program:

Dne 17. t. m. dopoldne se vrši prva konferenca od 10. do 12. o splošnem političnem položaju. Druga konferenca bo popoldne od 5. do 6. Ta dan se bo zaključil z avtomobilskim izletom v okolico Bleda in s skupno večerjo. Dne 18. t. m. bo dr. Beneš na konferenci poročal o zadnjem sestanku Sveta Društva narodov, na katerem se je razpravljalo o finančni kontroli nad Madžarsko. Po dr. Beneševem ekspozéju se bo začela razprava o Madžarski. Ob 1. popoldne bo skupen obed, ob 4. popoldne pa se odpelejo zastopniki držav Male antante z avtomobili na Bohinjsko jezero, kjer jim bo prirejena pri Sv. Janezu čajanka, med katero bodo ministri nadaljevali posvetovanja. Zvečer bo priredil naš zunanji minister na Bledu slavnosten banket v čast članom Male antante ter zastopnikom tiska Male antante. Tretji dan, 19. t. m. se bodo vršila posvetovanja od 10. do 12. ter se bo ob tej priliki razpravljalo o rusko-nemski pogodbi in o posledicah te pogodbe z ozirom na politiko Osrednje Evrope. Nato bo skupen obed, ob 4. do 6. popoldne pa bo zaključna konferenca o poteku vseh posvetovanj. Dne 20. t. m. bo konferenca službenih zastopnikov tiska Male antante. Popoldne bodo zastopniki Novinarske Male antante napravili izlete z avtomobili v Kranjsko goro in Ljubljano, kjer jim bo veliki župan priredil banket. Po banketu se zastopniki tiska odpelejo iz Ljubljane.

Izstop Brazilije iz Društva narodov

V smislu statuta ženevske institucije mora ostati Brazilija še dve leti formalna članica Društva narodov. — Tudi Španija namerava izstopiti.

Zeneva, 14. junija s. Generalno tajništvo Društva narodov je prejelo danes dopoldne iz Rio de Janeira brzojavko zunanjega ministrstva, da Brazilija z današnjim dnevom odpušča članstvo v Društvu narodov. Odpoved je utemeljena s tem, da se brazilska vlada, čim je dobila vabilo na septembrsko zasedanje, z ozirom na izjave poslanika Mello Franca pred Svetom Društva narodov tega zasedanja ne more več udeležiti. Brazilija vlada se čuti dolžno odločiti poleg članstva v Društvu narodov tudi stalen mandat v Svetu.

Vsled te brzojavke velja za Brazilijo od danes dalje 2 letni rok, tekom katerega je Brazilija dolžna pokoravati se statutom Društva narodov. Članstvo Brazilije bo torej definitivno prenehalo s 14. junijem 1928. Zato ni izključeno, da bi bila na prihodnem zasedanju vendarle izvoljena kot nestalen član Sveta Društva narodov.

Madrid, 14. junija. (Radio) Vladi blizu stoječi krogi zagotavljajo, da namerava izstopiti Španija iz Društva narodov, ako ne dobi stalnega sedeža v njegovem svetu.

Angleško-ruski spor in rudarska stavka

Važne izjave zunanjega ministra Chamberlaina. — Delavski protest. — Sestanek angleških in ruskih komunistov v Berlinu. — Sovjetski profit . . .

London, 14. junija. (Radio) Zunanji minister Chamberlain je na današnji seji spodnje zbornice odgovoril na celo vrsto interpelacij radi ruskih denarnih podpor angleškim rudarjem. V zadnjih razgovorih z ruskim diplomatskim zastopnikom je dal Chamberlain jasno razumeti, da je glavna ovira k vzpostavitvi normalnih odnosov z Rusijo vztrajna in povsod delujoča ruska protiangleška propaganda. Angleška vlada je vedno naglašala, da je glavni pogoj za uspešna pogajanja rusko priznanje temeljnih zakonov mednarodnega prava in tudi resnično izvrševanje sklenjenih pogodb.

Minister je nadaljeval, da misli pojasniti zunanjo politiko vlade le v splošnem, ker podrobnejša debata ne bi koristila stvari. Ravno pred odhodom v Zenevo je bilo angleškemu diplomatskemu zastopniku v Moskvi naročeno, da sporoči, da angleška vlada ne more prezeti delovanja ruskega finančnega komisarijata, ki dopušča denarne pošiljave v Anglijo v podporo rudarske in splošne stavke.

Zastopnik angleške vlade je bil hkrati pooblaščen izjaviti, da smatra angleška vlada splošno stavko kot ilegalno in protistavno orožje, ki resno ovira vzpostavitev reda in javnega mira. Postopanje Rusije v tej zadevi in akcija finančnega komisarijata gotovo ne bo doprinesla k prijateljski rešitvi spora, kot si ga Rusija baje želi.

Delavski voditelj Macdonald je vprašal glede izvora ruskih denarnih pošiljav, ali izhaja naravnost od ruske vlade ali pa so bile odposlane samo z njenim privolenjem. Chamberlain je v svojem odgovoru omenil, da je imela angleška vlada dovolj vzroka za protest in da je tudi tozadevno izdala primerne odredbe za preprečitev nadaljnjih

denarnih pošiljav v svrhu podpiranja nepostavne splošne stavke. Konservativni poslanec Locker Lampson je izjavil, da ne bi smelo ostati samo pri protestu. Sir Alfred Mond meni, da pomenja akcija ruske vlade direktno kršitev trgovske pogodbe, ki bi se morala eventualno razveljaviti. Zunanji minister Chamberlain, da ne želi nadaljnih debat in je prošil za odgoditev razprave do četrta.

London, 14. junija. (Radio) Generalni svet delavskega kongresa je v pismu na ministrskega predsednika Baldwin protestiral proti not angleške vlade. Pismo povdarja, da so poslale denar za stavkujoče delavce ruske strokovne organizacije in ne ruska vlada.

London, 14. junija. (Radio) Delavska stranka je zahtevala, naj se na jutrišnji seji zbornice začne debata o uravnilih in zakonodajnih merah, ki jih misli ukreniti vlada za rešitev premogovnega snora. Govoril bo tudi ministrski predsednik Baldwin, kar bo zelo vplivalo na nadaljni razvoj premogovne krize.

Berlin, 14. junija. (Radio) Tu so se sestali angleški in ruski komunisti, da se pogovore o podporah angleškim stavkujočim rudarjem. V nemške banke so bile vložene velike vsote denarja.

London, 14. junija. s. Generalni tajnik zveze rudarjev Cook je imel včeraj govor, v katerem je kritiziral vladni projekt, da naj se delovni čas v rudnikih zviša od 7 na 8 ur. Izjavil je, da se bo v tem primeru vse delavstvo dvignilo in da bodo posledice tega za Anglijo usodepolne. Zdi se, da nevarnost splošne stavke še ni odstranjena.

Moskva, 14. junija. (Radio) Tu so se sestali čajo »Izvestija«, se je izvoz ruskega premoaga v Grško, Francijo in Italijo povodom sedanjih rudarske stavke v Angliji, zelo povečal.

Vsak Slovenec mora biti član Vodnikove družbe

Klerikalni lažnjivci v pasti

Ogromna senzacija radi razkrinkanja falzifikata škofove stranke.

Ljubljana, 14. junija. To je bilo debate večer v Ljubljani! Faksimile dr. Žerjavovega pisma doktor Ničiniču je vsakomur jasno dokazal, da si je SLS dovolila proti dr. Žerjavu zločinsko lopovstvo, ki se redkokdaj najde in ki ga slovenski politični prepri ne pomnijo. Falzifikat so črni gospodje zagrešili v trdni nadi, da se izvirnik ne bo niti iskal niti našel in da bodo udeleženi, pozabivši na vsebino pisma, presenečeni pustili obrambo v nemar.

Mi smo ves teden SLS odpirali možnost, da prekliča, a dan na dan je «Slovenec» ponavljal svojo laž in ko smo ga ponovno izzvali, je škofov obrekovalec sedel tja, kjer smo ga želeli videti. Ponatisnil je svojo sramoto znova v nedeljo jutraj in tako sta šla naš faksimile originala in «Slovenec» ponovni falzifikat vzporedno iz tiskarn. Lov se je popolnoma posrečil.

Sodba o SLS v tej stvari je pač soglasna. Eni se o njej izražajo bolj krepko, drugi fineje, a vse je enodušno v obsodbi «Slovenca», ki je zopet enkrat prinesel veliko čast škofu in katoliški cerkvi. Moramo priznati in zabeležiti, da celo klerikalci obsojajo svoje vodstvo in ne štedijo (vsaj v razgovoru z našimi) z raznimi epiteti na dr. Kulovec.

Velike demonstracije v D. Lendavi

Proti madžaronom, ki so pričeli otvorjeno hujskati narod. Ogorčenje med ljudstvom.

Dolnja Lendava, 14. junija. I. «Neodvisna prekmurska stranka», katere voditelji so se pripravili za svoje delo pod okriljem SLS, je pričela kazati svojo pravo barvo. Vedno bolj se kaže, da so «ogrske interese», ki so se dosedaj ščitili pod varstvom g. Klekla, postali tako predrzni, da se upajo že povsem neprikrito na dan. Najnovejša včerajšnja številka «Naših Novin» je povsem razkrila grdo spekulacijo. Gre očividno za madžarofilsko akcijo, ki naj med narodom v Prekmurju osvajaži osvobodjenje ter ga duševno zopet spravi pod madžarski vpliv. V uvodniku proglašajo «Naše Novine», da 7 let, torej odkar je Prekmurje osvobodeno in ujedinjeno z Jugoslavijo, «kmlična noč» kraljuje v žitki Prekmurja. V posebnem članku «Na naš narod» pa je napisan naravnost ogažen pamflet proti Slovincem in zlasti slovenski inteligenci, katere pokvarjeni duh da je privedel Prekmurje na rob propada. Slovinci, t. j. narodni uradniki in učitelji da so v deželi «kak faraonje», Slovinci da so prišli k Prekmurcem «kak bratja, ali takšna bratja kak je bio Kain

proti Abeli. Oni samo jedno pravo dajo nam: plačati, plačati, plačati... Napadi na «Slovenca» so le prozorni manever, ki naj prikrile škufvanje proti Jugoslovenom, proti državi!

Članki «Naših Novin» so naravno izzvali v vseh narodnih krogih ogromno ogorčenje, ki je nocoj izbruhnilo v ostre protestne demonstracije proti narodnim nasprotnikom in madžarskim eksponentom. Razburjena množica bi bila skoraj statuirala eksemple, da niso trezni možje ljudstva mirili in ga zadržali od nepremišljenih dejanj. Med Madžari je zavladal velik strah. Mnogi so se poskrili, boječ se ljudske nevolje. Vendar je večer minil brez težjih incidentov.

Ogorčeni narod zahteva, da oblasti onemogočijo nesramno profinarodno propagando gotovih elementov in nikdo ne more razumeti, kako so mogle oblasti dopustiti, da se taki članki svobodno razširjajo po Prekmurju. Dogodki pa so tudi pokazali, kako neprevidno so ravnali voditelji novega pokreta, ko so prečasnno zapustili okrilje SLS — na srečo, ker so mogli biti še pravočasno razkrinkani.

dikali, da hočemo za voditelja samo g. Pašiča. Dokler je živ bo naš voditelj. Mi ne bomo podpirali nobene vlade, niti radikalne ako ne bo uživala zaupanja Nikole Pašiča.

Agitacijski shod NRS v Mariboru

V nedeljo 13. junija je sklical oblastni odbor NRS v Mariboru agitacijski zbor, ki se je vršil v dvorani Narodnega doma. Zbora se je udeležilo okoli 500 do 600 ljudi, večina pristašev drugih strank, kar izpričuje dejstvo, da je odobravalo izvajanja govornikov le okoli 100 do 200 zborovalcev. Značilno je, da se zborovanja niso udeležili voditelji ljubljanskih radikalov. Zlasti se je opazila odsotnost predsednika ljubljanske NRS, pač pa je prišel na zbor g. Ivan Hribar. Zborovanje je otvoril dr. Ravnik, ki je pozdravil došle poslance iz Beograda, predvsem ministra dr. Miletića in bivšega ministra dr. Velizarja Jankovića. Zborovanje so se udeležili tudi posl. Ljuba Živković, dr. Subotić, dva kmetska poslanci iz Sumadije. Govorniki so predvsem poveljevali prošlo delo NRS in uspehe Nikole Pašiča za časa svetovne vojne. Zborovalci so pogrešali, da se skoraj nič ni govorilo o aktualnih gospodarskih, socialnih, kulturnih problemih. Govorniki so tudi ostro napadali naše klerikalce kot verske fanatike in avtonomiste ter rušilce narodnega in državnega edinstva. Dočim so se gosti iz Beograda pri svojem nastopu ob severni granici države izogibali izpadom proti nositeljem državne in nacionalne misli SDS, si je dr. Ravnik iz Maribora «privoščil» demokrate, češ, da niso legitimirani zastopali naroda. To bodo v bodoče opravljali — slovenski radikali, ki sigurno pripeljejo v bodoči parlament pet poslancev. Reče i ostade živ.

Preiskava o izvoru premoženja ministrov, poslancev in uradnikov

Interesanten predlog za spremembo člena 4. člena zakona.

Beograd, 14. junija. p. Večja skupina Davidovičevih in Spahovičevih poslancev je predložila danes Narodni skupščini zakonski predlog, po katerem naj se člen 4. uradniškega zakona spremeni tako-le:

«Država lahko vsak trenutno zahteva od svojih namestencev, da dokažejo, odkod so dobili svoje premoženje. To svojo zahtevo pošlje država preko svojih zastopnikov okrognemu sodišču, v čigar območju vrši državni namestence službo. To sodišče mora vzeti zahtevo v postopanje. Zasebno prijavo mora podpisati najmanj 10 državljanov. Ministri, aktivni, na razpoloženo in v pokolu ter poslanci morajo na zahtevo, podpisano od najmanj 25 poslancev, dokazati prvostopnemu sodišču izvor svojega premoženja. Za ministre, aktivne, na razpoloženo in v pokolu, je razen tega potreben predhodni pristanelek Narodne skupščine. Ako sodišče vidi, da dotični državni namestence ni mogel dokazati izvor svojega premoženja zakonitim putem, razsodi, da zapade ono premoženje, čigar izvor se ni dal dokazati, državi blaginji. Proti tej razsodbi se obsojenec lahko pritoži na višja sodišča.»

Neumestne italijanske lek-cije Čehom

Fašisti so se morali zadovoljiti s češkoslovaškim odgovorom, obenem pa se sami vmešavajo v notranje zadeve češkoslovaške republike.

Rim, 14. junija. o. Protifašistovske manifestacije na Češkoslovaškem, ki so se pred kratkim ponovile, so vzbudile v tukajšnjih političnih krogih veliko nevoljo. Ta nevolja se izraža v očitjanju, da so omenjene manifestacije v nasprotju s korektno politiko, ki jo vodi Italija napram Češkoslovaški in s paktom prijateljstva in sodelovanja, sklenjenega med Italijansko in češkoslovaško vlado, češ, da bi moralo priti to prijateljstvo do izraza v javnem mnenju obeh držav. V političnih krogih ne pretiravajo pomena teh dogodkov, vendar pa poudarjajo, da bi utegnilo, ako bi se ponovili, skaliti prijateljsko odnošaje med obema državama. To možnost naglašajo skoro vsi italijanski listi.

«Giornale d'Italia» primerja protifašistovske manifestacije na Češkoslovaškem inteligentnim vbojajem z bučico, ki metodno razdirajo prijateljstvo med obema državama. List poudarja, da je Češkoslovaška dosegla svojo neodvisnost predvsem po zaslugi Italije. Sedaj pa je ona omogočila, da sta gg. Soukup in Piek, ki napadata fašistovski režim, postala predsednik senata, oziroma plzenski župan. Češkoslovaški svobodoljubni patrijote, kakor sta gg. Soukup in Piek, naj ne pozabijo, da se takozvana demokratska liberalna republika nazivlje Češkoslovaška, čeprav živi v njenih mejah 3 in pol milijona Nemcev in čeprav na razne načine zahtira Slovače, ki so tudi Slovani. List pripominja, da je vprašanje vladnega sistema notranjega zadeva Italije, radi česar naj se tuja država, ki ima toliko grehov na narodni vesti, ne vmešava v njene zadeve. Češkoslovaška je glede južnih in severnih mej v zelo težavnem položaju. Zato ji ne kaže, da bi se zamerala veseliti Italiji, ki ji lahko pomaga pri rešitvi težavnih vprašanj. Končno graja list nevhvaležnost Češkoslovaške napram Italiji.

«Popolo d'Italia», glasilo Mussolinijevega brata, svari Češkoslovaško pred ponovnimi protifašistovskimi demonstracijami.

Maroška konferenca

Važen sklep proti italijanskim aspiracijam.

Pariz, 14. junija (Radio). Danes se je pričela v zunanjem ministrstvu špansko-francoska konferenca radi Maroka. Konferenca je sprejela načelo, da je maroško vprašanje izključno francosko-španska zadeva, ki naj vsaka upravlja svojo cono v imenu maroškega sultana. Ravno tako se imajo urediti odnošaji med posameznimi rodovi, ki so naseljeni na demarkacijski črti.

Zahteve državnih uradnikov v Franciji

Uradniške demonstracije.

Pariz, 14. junija. s. Vlada je izjavila, da je pripravljena zvesti uradniške prejemke za 12 %. Uradniško pravilo, da je ta povisek nezadosten. Tajnik organizacije davčnih uradnikov za indirektno davke je pozval državne uradnike na splošno stavko, če vlada ne bi pristala na premakljivo lestvico plač. Vseled tega je prišel tajnik pred disciplinarno sodišče. Kongres omenjene organizacije so glasno odobrili postopanje tajnika ter s posebno deputacijo zahteval od vlade odpoklice generalnega direktorja za posredne davke ter uklenjeje disciplinarne preiskave proti tajniku organizacije.

Zvečer so priredile stanovske uradniške organizacije poulične demonstracije pred zbornico. Policija je sicer prireditev prepovedala, vendar pa se je manifestantom posrečilo priti kljub policijskemu kordonu do bourbonske palače. Nekaj oseb je bilo aretiranih. Sicer se mir ni kalil.

Iz Rusije

Čheidze umrl. — Povišanje davkov.

Pariz, 14. junija. (Radio) V Rusiji je umrl Čheidze, bivši predsednik petrogrijskega sojeta 1. 1917. Pokojnik je bil svojočasno tudi predsednik georgijske republike.

Moskva, 14. junija. (Radio) Komisarjat za gospodarske zadeve je sklenil povišati davke na dohodke kmetov od 20 na 40 %. Obenem je sklenil izdelati zakon proti napadnim prijavam poljedelskih pridelkov. Drugi zakon bo uredil vprašanje privatnega kapitala. Rikov je obsojil sistem špijonaže, deportacije in pozval zasebne trgovce, naj pozabijo prošlost in podpirajo sovjetsko vlado. Iz Rusije.

Grški samostani na gori Athos razpušeni

Atene, 14. junija. p. Predsednik Pangalos je razpustil grške samostanske organizacije na Sveti gori, ki obstoja že tisoč let in ki šteje nad 800 menihov.

Oropana grška Narodna banka

Atene, 14. junija. p. Na cesti iz Preveze v Janjino so napadli roparji tovorni avtomobil, ki je peljal 15 milijonov drahem grške Narodne banke. Roparji so ubili tri orožnike in tri uradnike banke, ki so spremljali avtomobil, nakar so pobegnili s plenom.

Samomorilen poskus Gibsonove

Rim, 14. junija. (Radio) Miss Violet Gibson, ki je izvršila meseca aprila t. l. atentat na Mussolinija, se je hotela usmrtiti. Udarila se je s kladivom po glavi in se precej rari. Njeno stanje je nevarno.

Za okrepitev poljske valute

Varišava, 14. jun. (Radio) V svrhu okrepitve zlatnika namerava vlada zahtevati obširna pooblastila za fin. ministra. Med drugim naj bi se morale vse tuje valute izročiti državnemu zakladu. Vlada namerava tudi prepovedati trgovino z valutami zasebnikom.

Zmede na Kitajskem

Peking, 14. junija (Radio) Pogajanja med maršalom Čangtšolinom in generalom Vupejffom so se prekinila, ker zahteva Čangtšolin odstop min. predsednika Jena.

Argentinski izvoz

Buenos Aires, 14. junija (Radio) V prvem četrtletju l. tošnjega leta je nazadovale argentinski izvoz za 64,9 milijonov zlatih pesov (okroglo 3400 milijonov dinarjev.)

Svetozar Pribičević v Beli Krajini

Sijajen zbor SDS v Metliki, na katerem je predsednik SDS obrazložil situacijo v državi in politiko jugoslovenske demokracije. — Navdušene ovacije mnogotisočglave množice.

V vencu veličastnih zborov, ki jih je imel vodja samostojnih demokratov, Svetozar Pribičević, zadnje mesece širimo naše prostrane domovine, bo vsekakor lep in blesteč list tudi njegov nedeljski impozantni shod v Metliki, v osrčju naše Bele Krajine, ki jo smatrajo klerikalci in radičevci kot svojo izključno domeno, ne store pa zanjo ničesar.

Lepa je Bela Krajina, lep primer bratstva, sloge in jugoslovenstva, ki tu deljansko živi in polija vse trditve, da nismo eno. Od hudih turških bojev preko zatiranja švabske gospode je vzdržal narod in dočkal svoje osvobodjenje ter ujediničenje. Na stotine je velikih mejnikov v Gorjancih, ki naj bi bili umetno razdvajali narod, toda zgodovina je zapisala, da kri ni voda in mejniki stoji danes le še kot spomeniki sramote stare Avstro-Ogrske, ki je tu mešetarila za naše poštene duše. Skrbno obdelana polja pričajo o velikem trudu našega belega rojaka, ki se muči od zore do mraka, da si pridela borega vsakdanjega kruha. Nadvse gostoljubni so tamkaj ljudje, dober in zdrav je ta narod, bister in razumen.

Središče te zanimive pokrajine si je izbral Svetozar Pribičević in strah in jezo klerikalcev in radičevcev za svoje 92. zborovanje. Metlika je bila bogato okrašena z državnimi in narodnimi zastavami. Pri mostu blizu kolodvorja je bil postavljen slavalok z napisom: «Dobrodošel naš prvoboritelj!» na ulici, ki vodi na trg pred šolo pa drug slavalok z napisom: «Živelo narodno edinstvo!»

Po mestu je vladalo nenavadno živahno vrvenje in navdušeno razpoloženje. Iz bližnje in daljne okolice so že na vse zgodaj prihajali ljudje, da slišijo velikega boja za narodno in državno edinstvo. Prav pisan je bil metliški nedeljski zbor. Zeleni Žumberak je poslal svoje reprezentance v metliško ravan. Devojke s srebrnimi kapicami, v vezanih oblekah najlepših barv, junaški dečki, črnooki, z malimi brčicami in stari veterani s tipičnimi bradami. Med njimi narodna duhovnika Gvozdanovič in Garapič, neustrašena pristaša in borca, za demokracijo in edinstvo. Tu Poljič, tam Pobrežci, Črnomalci, Semičani, Bojanci, Suhočranci, tam ponosna gradačka garda pod vodstvom preizkušeneja naprednega bojovnika, Julija Mazelleta. Iz raznih krajev so prihili Belokranjci, razni po nošah in veri ali edini po veliki jugoslovenski demokratski misli. Častno deputacijo so polali Novomeščani.

Vsi, ki so bili v nedeljo na zboru v Metliki, so nesli zopet kaljivo seme v najoddaljenejša sela Bele Krajine, na najvišja brda, v vinorodne gorice — vseposvodi. Tam bo vzklilo in nedvomno rodilo stoteri sad!

Navdušen sprejem Sv. Pribičevića

Ob 11. dopoldne se je takoj po prihodu vlakov pričel formirati pri kolodvoru sprevod z dvema godbama, Črnomojsko in metliško na čelu. Nestrono je ljudstvo pričakovalo prihoda vodje samostojnih demokratov. Zastopniki ljubljanskega oblastnega odbora gg. dr. Kramer, Josip Turk in ravnatelj Anton Jug so se odpejali voditelju SDS do Ribnika nasproti. Čim se je prikazal avtomobil, s katerim se je pripeljal tudi nar. posl. in bivši minister dr. Lukinič, so zaorili navdušeni vzkliki v pozdrav, godba pa je zasvirla himno «Lepa naša domovina». Podpredsednik k. o. SDS v Metliki Ivan Malešić je izrekel gospodu Pribičeviću povodom prvega njegovega pohoda v Belo Krajino iskreno dobrodošlico in izrazil trdno prepričanje, da bodo njegova načela prej ali slej zmagała na vsej črti. Imenoma belokranjske mladine je pozdravila g. ministra gospica Marta Guštin in mu izročila lep šopek. Po kratkem govoru posestnika Milana Živkovića iz Radatovića sta podarili nato še dve brili. Žumberčanki g. Pribičeviću kite svežega cvetja, nakar se je pričel pomikati sprevod s kmečko konjenico na čelu proti mestu, kjer je bil na trgu pred šolo postavljen s smrekovimi vejicami okrašen govorniški oder. Ljudstvo je na vsej poti prejelo g. Pribičevića viharne ovacije, ki so dosegle vrhunec, ko je prišla povorka na trg. Mladina je vodila samostojnih demokratov dvignila na rame ter nesla na oder. Na trgu je bilo zbranih nad 3000 zavednih kmetov in kmečkih fantov, ki so med sviranjem godbe navdušeno vzklicali Pribičeviću.

Mnogo ogorčenja, a tudi zabave je povzročila radičevska namera motiti shod. Že ko se je pomikala povorka mimo gostilne Makar, so tamkaj stali nekateri očividno pijani individui, ki so nato prišli na trg. Kmalu se je pokazalo, da so jih pri Makarju napojili naši pučjevski radičevci in plačali, da shod motijo s kričanjem in ga event. razbijajo. Še predno pa je g. Pribičević pričel govoriti, so reditelji napravili temeljito red. Ob splošni živahni veselosti občinstva je «posegla vmes» zlasti vrla konjenica ter je potisnila tucat razgrajev z odlično preprostostjo s trga proti njegovemu glavnemu kvartirju nazaj in to tako korenito, da se niso več pojavili. Dva orožnika, ki sta bila od nekod prihitela, sta našla situacijo že razčiščeno.

Velicasti zbor je otvoril predsednik k. o. SDS v Metliki g. Julij Kopinič, na čegar predlog je bil izvoljen za predsednika shoda g. Julij Mazelle iz Gradca, ki je med ponovnimi burnimi ovacijami takoj podal besedo g. Pribičeviću. Po več minut trajajočih ovacijah je gospod Pribičević izjavil:

Pribičević govori

Bratje in sestre! Današnji zbor je že moj 92. zbor. (Navdušeno ploskanje.) Hitro moramo delati, da čim popolnejše potolčemo sovražnika. (Živio klici!) Sedaj vlada takozvani radikalno-radičevski sporazum. (Klici: Dolj z njim!) Radikalni so sicer z njim nezadovoljni, vladajo pa kljub temu na temelju «sporazuma». Na shodih napadajo Radiča, a v narodni skupščini glasujejo za zaupnico ministrom Radičevu sranke. Bivši demokrat, pozneje zemljoradnik in končno radičevac, sedanjil minister Pucelj (Klici: Dolj z njim!) je bil odlikovan, ker je v finančnem odboru glasoval za 13 milijardni proračun. Teh milijard seveda ne bo plačal on, marveč ves narod. Kakor v zasmeh ljudstvu, priporoča sedaj g. Pucelj našemu kmetu, naj bolj varčuje. (Klici: Sramota!) G. Pucelj si pač lahko prišteje mnogo denarja, ker ima 26.000 Din mesečne plače, a pri tem kot minister ničesar ne dela. (Klici: Neumen bi bil, če bi se pri taki plači pečal že s mesariji!) Ko so radikali in radičevci ustvarili sporazum, so nam obljubovali med in mleko. Toda njihov med je postal grenak in mleko kislo. Naravnost porazni so rezultati politike sedanjega režima na političnem, finančnem in gospodarskem polju. Zakonski načrt glede izenačenja davkov ne bo prinesel nobenega poštenega izenačenja, temveč

le nova bremena

Ako g. Pucelj trdi, da moremo biti veseli, ker bodo sedaj Srbijanci več plačali nego doslej, mu samostojni demokrati odgovarjamo: «Naš ideal ni, da srbski kmetje več plačajo, temveč, da plačamo prečani manj. Mi odklanjamo Puceljevo tožbo. Izenačenje davkov naj se izvrši na podlagi znanja davkov in s štednjo v državni upravi.» (Klici: «Tako je, dolj s korupcijo!»)

Tudi novi občinski zakon ne predstavlja nikakega izenačenja. On je samo kopija reakcionarnega srbskega zakona, po katerem se sreži načelniki absolutni gospodarji v občini, ki lahko kontrolirajo upravo, odstavljajo župane itd. Mi ta zakon odklanjamo in zahtevamo moderen, evropski zakon, ki bo ščitil pravo avtonomijo. Razlika med državno upravo v Sloveniji in v drugih pokrajinah naše države je ogromna. Dočim je v Sloveniji evropska, vladajo na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji prave azijske razmere. Naš državni organizem bo leha predvsem

na slabši upravi,

ki jo je zato treba energično sanirati. Od sedanjega režima sporazuma pa seveda tega ni pričakovati. Sedanjil sporazum je bolnik, ki je že skoro v agoniji. Ni zdravnika in strokovnjaka, ki bi ga mogel ozdraviti. (Klici: «Naj umre, nihče ne bo lokal za njim!»)

Prihajajoč na pogubonosno politiko klerikalcev, je navedel g. Pribičević

zanimiv incident,

ki ga je imel svojočasno kot minister prosvete v ljubljanskim škofom dr. Jegličem, ker je presrval nekega gimnazijskega kateheta, ki se je bavil v šoli s politiko, mesto da bi učil svoje gojence naukov svete vere. Škof Jeglič je bil namreč radi te premetstve pri njem in mu je rekel: «Vi nimate pravice, premeščajte katehete, ne da bi poprej vprašali škofa.» Nato sem mu odgovoril: «Katehet je kot profesor državni uradnik, plačan od države in podrejen prosvetnemu ministru. Z njim razpolaga torej država.» Dr. Jeglič je odvrnil: «Ne morem trpeti takega stališča in bom protestiral pri ministrskem predsedniku.» Jaz sem reagiral: «Dokler sem prosvetni minister, sem jaz šef svojega resora, ne pa ministrski predsednik.» Opozoril sem škofa pri tej priklki tudi na razmere v ostalih katoliških državah, posebno na Francijo, kjer je 39 milijonov katolikov, a ima država edina pravico glede imenovanja in premeščanja kateheto. Razburjen mi je nato škof odgovoril: «Ne spominjajte me na Francijo, ona je neverna hiči katoliške cerkve.» Jaz sem mu odvrnil: «Iz vseh vaših besed razvidim, da je za vas veren sin cerkve samo oni, ki sledi vaši politiki, ne pa oni, ki so morda sicer še boljše katoliki, a niso vaši pristaši. Mi spoštujemo vsako cerkev, mi se zavemo, da je naš narod veren in smo prijatelji dobre duhovščine, protestiramo pa proti temu, da bi kakšna stranka izrabljala vero in cerkev za svojo politiko ali se identifikirala z njo.» Poznam dobro delo klerikalcev pred vojno, med vojno in tudi sedanje. Bili so in tudi ostanejo vedno enaki, ljudstvo jim služi samo za eksploatacijo. Oni tudi nikdar ne bodo igrali v naši državi nobene vloge, dokler bodo v svoji politiki odvisni od tujih vplivov.

Nadvse žalostno ulogo igravo v naši državni politiki tudi radičevci. Čaka jih usoda, katero sem jim že zdavnaj prorokoval. Dobiti morajo še nekaj pilul in potem odidejo

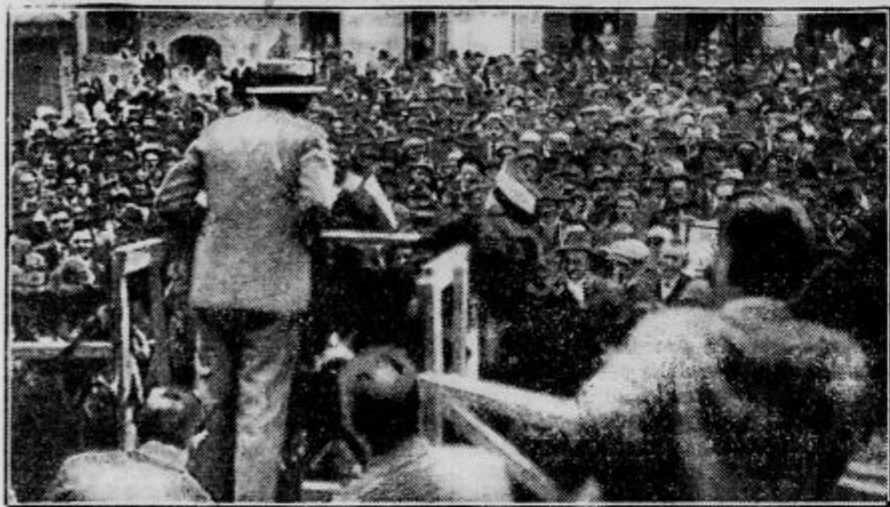
v politično penzijo.

Interesantno je pri tem, da dobivajo zadnje injekcije ravno od svojih zaveznikov radikalov. Najprvo so bili glede korupcije proti

Nadaljevanje na 6. strani.

Naši kraji in ljudje

Slike z SDS shoda v Metliki

Svetozar Pribečević na nedeljskem zboru v Metliki.

Vsejo samostojnih demokratov odnese navdušena mladina s shoda na ramah.

Dr. Edo Lukinić

Kako se je pisal Valentin Vodnik?

Za izvedenke velja na Slovenskem pravilo, da poudarjajo tisti zlog, ki je v starši dobi nosil akcent, torej: gonik, mornik (mornar), motnik, krvnik. Prvotni naglas nam kažejo še današnja ruščina, gorenjska razrečja, tolmunščina: gorā, vodā, sestā itd. Na splošno je šel v gorišču v zadnjih stoletjih akcent v imenovniku in onih sklonih, ki se rabijo samo s predlogom, nazaj na koren in se v dolenjšini lahko spozna iz širokega ē in ō: rōka, nōga, tēta, pēta. Prvotni poudar se čisto razbese iz odvisnih sklonov: Oj tam za gorō ... Čez tri gorē, čez tri vodē ... Kako da se lastna imena tolikokrat napačno izreka: Lōnčar, Kōvač itd.? Morda so nam skaliti misel za pravo obliko šola in urad, kjer smo take besede neredko čuli iz hrvaških, čeških, madjarskih, nemških ust? Ali je nekoliko kriva napačna naslonitev na podobne izvedenke: pēnik — Vōdnik. Mogoče pade nekaj odgovornost na dušeslovno tež-

njo, da bi se tudi v govorici naglo ločila g. Lōnčar in obrtnik lōnčar? Naj bo vzrok za nasilno izreko kjerkoli, edino pravilno in z našim naglasom skladno je poudarjati Vōd-nik in Vōd-nikova družba, pa najsi bo naš menišče voditelj ali vodnar, kakor je on sam v rokopišnem svojem živopisnem redno postavil naglasno znamenje na f. (n. k.)

Slovenski javnosti!

(K jutrišnjemu ustanovnemu običnemu zboru «Kola jahačev in vozačev v Ljubljani».)

Jutri, v sredo 16. junija se vrši ob pol 9. zvečer v prostorih «Kmetijske družbe» na Turjaškem trgu ustanovni obični zbor «Kola jahačev in vozačev v Ljubljani», s čimer bo položen prvi temelj zelo potrebne trajne konjskosporske organizacije v Ljubljani.

Mesto Ljubljana, kakor celokupna ljubljanska oblast je po pravici po vojni zaslovela daleč po državi ter si ustvarila s svojimi kulturnimi stremiljenji, zlasti pa s svojimi solidno gospodarsko akcijo izredno ugoden sloves. K temu slovesu je pripomoglo končno tudi mlado ljubljansko športno gibanje, tako da slovi naše mesto kot živahen, morda celo kot najnaprednejši center države na zapadu.

Le v enem oziru si Ljubljana žal ni znala pravočasno priboriti potrebnega uvaževanja, ki po je od velike važnosti tako v družabnem kakor v narodnogospodarskem oziru: Glede negovanja konjskih športov je prilično zastala pred sosedno mariborsko oblastjo, kaj šele pred drugimi južnimi pokrajinami države, kjer goje že od pretrata sem intenzivno vse konjske športe.

Da se ta nedostatek popravi, se je vršil pred enim mesecem sestanek predstavnikov državnih in avtonomnih oblasti kakor tudi zastopnikov civilnih poklicev. Na sestanku, ki ga je vodil brigadni general gosp. Tripkovič, je bilo po izčrpnih in obširnih debatah enoglasno sklenjeno, da se tudi v Ljubljani čim prej organizira «Kola jahačev in vozačev» z delokrogom v celokupni ljubljanski oblasti in s sedežem v Ljubljani in da se v prvotni pripravi pripravi odbor. Na čelo pripravljajih del sta stopila gosp. polkovnik Antonijević in novinar dr. Birs. Pripravljalni odbor je najprej rešil vprašanje kola jahačev in vozačev za celo Slovenijo ter je bilo sklenjeno, da se prepusti mariborskim že obstoječim organizacijam popolna avtonomna delokroga in da se ustanovi le «Kola jahačev in vozačev v Ljubljani» z delokrogom v ljubljanski oblasti. Bodoči nastopi bodo sami od sebe privedli do konkretnega, tesnega konjskosporskega sodelovanja med obstoječimi organizacijami in društvi v mariborski oblasti in med onimi v ljubljanski oblasti in v Ljubljani. Nato so bila sestavljena privila, predložena gosp. velitemu županu, ki jih je te dni odobril. S tem so položeni formalni temelji ljubljanskega kola in se vrši ustanovni obični zbor, kot rečeno, v sredo 16. junija.

V nastru ljubljanskega kola jahačev in vozačev eo v bistvu vse tendence in naloge ostalih kolov jahačev in vozačev v državi. V najkrajšem času bo ustanovljena posebna javna šola za društvene člane, za kar hoče «Dravska divizijska oblast» staviti društvo konjskosporske strokovnjake na razpolago, tako da bo gojenje konjskih športov v društvu pod stalnim strokovnim nadzorstvom.

Interno v društvu se pripravila ustanovitev posebnega jockey-kluba kakor tudi družabnih edinic, ki bodo gojile polo-igro. Zlasti poslednje, polo-igro, bo privedla do zanimivih in posređenih sestankov najvišje družbe ostalih središč v državi v Ljubljano, kar bo znatno vplivalo na dosedanja izolacijo ter privedlo tudi v družabnem oziru do tesnejših družabnih stikov med jugoslovanskimi mesti.

Gros svojega dela pa bo novo društvo posvetilo prirejanju konjskih dirk v Ljubljani, za kar obstajajo ugodni pogoji tako v dobrih pasmah domače konjereje, kakor v številu prebivalstva. Ne smemo pozabiti, da obstajajo v bližini Ljubljane mednarodna letovišča, ki naravnost diktirajo velike poletne konjske dirke in določa s prisotnostjo članov naše kraljevske hiše se posebe sijaj. Na teh dirkah bodo startali konji domačih pasem, kakor konji ostalih kol jahačev in vozačev v državi ter po možnosti tudi internacionalci. Za konjske dirke in konjskosporske prireditve bo vojaštvo dalo na razpolago svoje naprave, prostor v bližini Ljubljane ter tudi v ostalem slo društvu vsestransko na roko.

Za pokroviteljstvo nad društvom bo naprošen princ Pavle.

Društvo bo gojilo vse ostale strani konjskega športa in konjereje ter tako literarno kakor organizatorno in gospodarsko podpiralo ta plemeniti šport kar se bo dalo.

Celotnega članstva v društvu bo znašala 120 članjev, plačilnih tudi v mesečnih obrokih.

Trgovski krogi, ki se zanimajo za konjsko totalizatorstvo in za stavnice za konjske dirke so posebno naprošeni, da se udeležijo ustanovne skupščine dne 16. junija.

Pripravljalni odbor vabi končno tem potem si občinstvo, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora, v čim večjem številu ter da to store zlasti organizacije, ki so v tesni zvezi z dobrobitjo Ljubljane kot take ter z vsestranskim napredkom ljubljanske oblasti.

Pripravljalni odbor.

V kraljestvu Prisanka

Se vedno ni rešena uganka, na kak način je mogel dr. Lubec izginiti brez sledu sredi Prisankovega kraljestva. Domneva se to in ono, a brez prave podlage. Fantazija je pričela delovati in si izmišljati, kar ne spada več med navadne možnosti. Pričela se je snovati pravljica, ki se bo oblikovala vedno bolj, dokler se v tretjem rodu ne prikaže v vsej svoji bizarnosti in fantastični obliki. Pa se je dogodilo resnično nekaj čudnega — kar se spominja današnji človeški rod, se ni na Prisanku še dogodila nikoli nesreča. Zadnji je ponesrečil človek, ki je živel menda še v tistih časih, ko se je kopala pod Prisankom ruda. Zaskočil je v skalah in ljudje so držali pod steno dolge in široke ruhe, ki je na nje nesrečni človek skočil iz strašne višine. Seveda je bil takoj mrtev in mu niso ruhe nič pomagale. Teza dogodka se je oklenila pravljica in ga okrasila z vsem mogočim in neverjetnim, med drugim je hitela hostija sama do ponesrečenca in ga obhajala, predno je skočil v globočino. Pravljica se živi med starimi bovskeimi ženicami, ki bodo imele zdaj priliko, da tudi zagonezno izginulega dr. Lubeca vpleto v svojo pravljico v Prisanku. In se bodo spet domislile Prisankovih škrtov, čudnih belih žen. Pehte in Bedanca in kombinirale vse mogoče verjetnosti in neverjetnosti, katerih središče bo nesrečni dr. Lubec.

Prisanež je spet enkrat obrnil pozornost nase. V zadnjih časih so za turisti precej zanemarjali. Mogoče se je čutil razžaljenega in ker ni znal ljudi opozoriti nase, je zahteval nesrečno žrtve in jo pokopal med svoje tisočere skrivnosti. Letošnja sezona ga bo pač posetilo mnogo radovednih ljudi in plezalo po njegovih skalah. No, Prisanež jih bo mirno pustil na svojem hrbtu in ko bo še vedno povešal plešasto glavo, kakor da mu ni mar za ljudi in za zeleni svet, ki se smeje globoko pod njim.

Med turisti, poklicanimi in nepoklicanimi, je Prisanež na slabem glasu. A po krivici. Vsak vodič ga uvršča med nevarne partije in priporoča dobrega vodnika in popolno treniranost. A meni se zdi vse to preveč pretirano. Slovenska pot je jako nedolžna in ne nudi nikler vratolomnosti, še manj pa nevarnosti. Brez skrbi in nevarnosti jo prehoditi vsak, še tako malo izvežban hribolazec. Seveda, sam se ne poda na pot, že zaradi dolgočasnja, in si bo rajši polskal družbo. Od Erjavčeve kočice na Vršču (1861 m) pelje cesta čez državno mejo in tik meje zavije steza na levo proti Domu na Vršču, kjer ložira četico italijanskih alpinov. Na zmagal izgleda nekakaj tako prijazna kočica strašno zanemarljiva, a kakšna mora biti šele od znotraj! Alpinisti te ne inkomodirajo prav nič; nasprotno — če znaš par laških besed in jim ponudiš cigareto, so kaj prijazni s tabo. Turista ne vprašajo po nočnem in v puste, da jo mahaš brez ugovora po »odrešenju« njihovi zemlji. No, steza je kaj mihasta Zdaj te vodi po laških tleh,

zdaj po naši; zdaj prestopiš našo mejo in se po desetih korakih vrneš spet na našo zemljo. Doli globoko pod tabo leži Trenta; krasna cesta je speljana iz nje in se vije v velikih vijugah navzgor proti naši meji. Na desni kipi proti nebu strma Moistrovka; trije alpinisti se ravno plazijo med glasnim vriskanjem nad prvim prepado; pod njimi se pa smučje med ostrim gramozem družba zagrebških gospodičev in gospodičen in čeblija, čeblija kakor trpa planinskih sinic.

Po visokem robu vodi steza prav pod Prisankove stene; zavije na dolgo in široko snežišče, ki pa je popolnoma zmuznjeno. Pride do roba, od koder se ti odpre razgled po soški dolinici in po južnem pobočju sosednega Razorja (2601 m). Pričenja se strmina, ki je jako enolična in je bila včasih vsa posejana s planinkami. Znojen in brez sape prisopeš preko goličave do navpičnih sten in obstaneš pri Oknu. Tu je čudovita reč. Skozi ogromno steno je izvrtana velika, velika luknja, da bi imela največja kmetijska hiša zadosti prostora v nji. Neprastna pihla iz nje; pravilo, da je nevarno tam, če razgraja veter. Pogradi te in se odnese skozi luknjo na Kranjsko. Če pihla nasproti veter, napraviš lahko šalo, če hočeš. Vrz klobuk v luknjo, pa ti ga dobrovoljni veter prinese čez nekaj hipov nazaj.

Do sem pride marsikateri turist, ki je bil doli v koči trdno prepričan, da bo čez par ur sedel na Prisankovem temenu. Ko se zadosti nadivl Oknu, se obrne, da gre naprej. A tedaj prebledi: mravlje mu zgomaze po hrbtu in se prekriža, če je le kolikaj kristjan. Pa se obrne in se spusti po goličavi navzdol, od koder je bil prišel. Zagledal je nad Oknom navpično steno, ki je uklesanih v njo nekaj stopinj, ki naj pomenejo stezo. No, tega se turist nazadnje ne ustraši; ustraši se le velikega, črnega križa, ki je načrtan na gladko skalo in označuje smrtno nevarnost. Nemci pač znajo markirati planinska pota; s črnim križem izprašujejo hribolazcu ves in ni vrag, da bi ne pobegnil, če se ti kolikaj treslo hlače!

Na prvi pogled je stena res strašna, a ni tako huda, kot bi si človek mislil. To mi lahko potrdi prijatelj Francelj, ki sem ga sredi junija z dvema tovarišema prignal do Okna. Francelj je res zasopel in obledel, ko je zagledal črni križ. Že se je obrnil in jo hotel podediti za tovarišema, ki sta prestrašena zbežala po goličavi navzdol. No, nazadnje sem ga le pregovoril in ga je bilo kot zagrizenega turista sram. Pa se je pričel plaziti po steni, ki se dviga tik nad Oknom. Ko človek premaga prvo steno, se oddahne. Steza vodi zdaj po grebenu; še je nekaj črnih križev, a kdo naj se zmeni za zanje? Prerivaš se, ležeš po vseh štirih, te lovadiš nad prepadi in nekajkrat potisneš tovariša navzgor in te tovariš za revanšo potegne za roke k sebi — pa si že pod vrhom. Greš na desno, vzpenjaš se še četrte ore in stojiš kraj kamenite groblje, ki ti pove, da si na Prisankovem vrhu (2547 m) in se lahko ovekovečiš v spominški knjigi.

Nazaj jo mahnesh po slovenski poti, da ti ni treba nič več plezati in telovaditi. Zlošno greš navzdol in se srečaš nobene nevarnosti Seveda, izurjen moraš biti nekoliko v sankanju po svojih lastnih nogah, ker vodi pot po dveh strmih, dolgih snežiščih. Če je dosti snega po gorah, moraš se celo pod spodnje snežišče in se plaziti pod njim, kakor da si v tunelu. Samo glej, da ob razputju ne kreneš na nepravo pot, ki te povede do bistrega studenca na Kranjskogorski planini. Pač si pogasiš željo in jo mahaš oživilen naprej proti varni Erjavčevi koči. A glej! Hipoma stojiš nad globokim prepado, ki rastje iz njega stara, široka smreka, koje vrh sega prav do roba prepada. Ne preostane ti nič drugega, kakor da potegneš vrh k sebi, zavrhneš se in sišes na smreko. Lepo splezaš po nji v prepad in greš po zložni stezi in si čez pol urice že v koči, kjer ob dobri kapljici pozabiš na trud in na nesrečne križe, ki so te strašili po Prisanku. V prijazni koči si privočiš marsikako merico in zanosim hrvatskim gospod in svojih junastvih. Gospe te občudujejo in če nisi poseben grd in če nisi bog ve kako v letih, ti ogreje srce marsikak lep pogled in še lepši smehljaj, ki bi zaradi njega še desetkrat splezal nazaj na Prisanež. In si srečen in plješ brez skrbi, čeravno nisi bog ve kako pri denarju. Zakaj Hrvatje so fini gospodje in navdušeni za šport; nalivajo ti časo in so veseli in ponosni, če smejo plačati z'.

Prijatelj, zato ti rečem, da bodi pameten! Zdaj je čas in poidi na Prisanež! Nič se ti ne zgodi in ne boš se zelenih škrtov, belih žen in tudi Pehte ne! Se najmanj pa črni križev, ki strašijo samo otroke in so napravljeni samo za to, da bi pripravilo ob vesele urice v Erjavčevi koči. Premišli malo vzemi cepin v roke, poškrbijo malo z gozdaricami po ljubljanskem pločniku in hajdi na Prisanež!

Jos. Vandot.

Strašen zločin pri Imotskem

V vasi Vinjani pri Imotskem je bil izvršen 10. t. m. strašen zločin. Ljudem se je čudno zdelo, da trgovka Ana Rebič že tri dni ni odprla svoje trgovine. Spočetka so mislili, da morda iz žalovanja za možem, ki ji je umrl, toda, ko so siloma odprli trgovino, so našli vdovo mrtvo. Bila je zverinsko zaklana z ostrim nožem.

Orožniki so odšli takoj na delo in aretirali že v soboto Ivana Zaharjlo ter brate Velimirja, Petra in Benedikta Topića. Po kratkem obotavljanju so kmalu vsi priznali svoje strašno dejanje, vendar s tako hladnokrvnostjo, kakor da bi se sploh ne zgodilo ničesar hudega. Najprej so pri trgovki jedli in pili, ko pa so postali že veseli, so na dani znak vsi nakrat planili nanjo, jo podrli na tla in zaklali potem z nožem. Nato so preiskali njeno stanovanje, pokradli vso zlatnino in denar, ga razdelili med seboj ter šli potem veselo prepevaje po vasi domov, da ne bi vzbudili kakega suma. Načrt za umor so napravili že pred več dnev. Trile med morilci niso dosegli še niti 20 let, Eden pa je star 22 let.

Danes ob 4., pol 8. in 9. uri velika svetovna atrakcija!

Sloviti šampion

Georges Carpentier nastopa v senzacionalnem romanu bokserja

„Čudoviti človek“

Kino „Ljubljanska“ avor

Telefon 730

4718

Proravlja „Ljubljanska“ „CIVILIZACIJA“

Razdelitev arhiva z Italijo

V zunanjem ministrstvu je bila v soboto konferenca naših in italijanskih delegatov za razdelitev arhivov. Naša delegacija je obstojala iz dr. Rybafa, dr. Gregorina, dr. Vodopivca in državnega arhivarja v Zagrebu, dr. Nagyja. Na sestanku so bile določene instrukcije za našo delegacijo za razdelitev sodnih, administrativnih, katastrskih in drugih arhivov bivše Avstro-Ogrske, ki so bili razdeljeni med našo državo in Italijo. Naš delegacija se sestane v nekaj dneh v Ljubljani, kjer prične delo, nakar odpotuje v Trst, na Reko in v Zadar.

Čuvarja svetišča Opere in Drame na današnji tekmi gg. Betetto in Cesar

Kriavelj (g. Cesar): «Glejam, glejam — ne, ne bo!»
Kecal (g. Betetto): «To bi bilo nekaj, nekaj — fant, kaj ne?»

Zopet letalska nesreča

V nedeljo, ob 16. uri, se je zgodila na letališču v Jasenah pri Mostarju težka nesreča. V višini približno 200 metrov se je na letalu tipa »Mall Brandenburg«, v katerem sta bila podnarednik pilot Kotarac in pilotski gojenec Berce, nenadoma pokvaril motor. Pilot je bil toliko duševno prisoten, da se je spustil z največjo naglico na tla. Vsled prevelike brzine pri spuščanju pa se je letalo pri padcu prevrnilo in se popolnoma razbilo. Narednik Berce je dobil težke poškodbe na glavi in so ga prepepeljali takoj v bolnico, dočim je ostal pilot Kotarac nepoškodovan.

Prva žrtev Save

Pri pregledovanju kabin na novem savskem kopališču v Zagrebu so našli v nedeljo v eni obleko. Sumili so, da je njen lastnik najbrže utonil. V obleki so našli legitimacijo na ime Ivan Prpič, rojen 1. 1906 v Grižanih, trgovski pomočnik v Zagrebu. Pri poizvedovanju o njegovi usodi je več ljudi izjavilo, da so ga videli, kako je plaval od mestnega kopališča proti Gospodaričevemu in kako so ga valovi zanašali proti sredini, kjer je bilo polno vrtnicev. Nekateri so ga celo opozarjali, naj se drži bolj brega, vendar se ni zmenil za opomene. Mladenica so očividno potegnili vrtinca v svoje globočine in je utonil. Njegovega trupla se niso našli.

Ponarejevalnica kolkov

Načelnik beogradske policije, Gliga Popović, je napravil te dni dober lov. Že dolgo je bil neki mladenič osumljen, da razpečava ponarejene kolke in zato stalno pod policijskim nadzorstvom. Pred kratkim pa so ga zalotili v Smederevu ravno na delu. Dobili so pri njem za preko dva milijona dinarjev ponarejenih kolkov. Mladenič je izdal, da je centrala za ponarejanje v Kovinju, kjer je bil nato aretiran še eden od glavnih ponarejevalcev. Tudi tamkaj so našli velike količine ponarejenih kolkov, kakor tudi kličje, ki so bili nabavljani iz Avstrije. Ponarejeni kolki so vsi velike vrednosti in izdelani na nekoliko debelejšem papirju, vsled česar jih je lahko spoznati. Preiskava se nadaljuje.

Dances First-National „Slager“

Senator in plesalka

Zanimiva drama iz političnih in igralskih krogov. Življenje današnje Amerike. Bogato inscenirani balet. Velika razkošnost. V glavni vlogi

Bessie Love in Glenn Hunter.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri

4722 a

Kino Ideal.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska opera

Torek, 15. junija: Zaprt.
Sreda, 16. junija: «Glumači», «Gianni Schicchi».
Četrtek, 17. junija: «Figarova svatba». Premijera.
Petek, 18. junija: «Večni mornar». E.
Sobota, 19. junija: «Figarova svatba». B.

Mariborsko gledališče

Torek 15.: Zaprt.
Sreda 16.: ob 20. uri: »Peg, srček moje« ab B. Premijera.

«Cavalleria rusticana» in «Stara pesem» danes zadnjikrat, nemara za več let. Razven tega so to zadnji gostovanji Mitrovičevih.

«Peg, srček moje» na mariborskem odru. V sredo, 16. t. m. uprizorila mariborska drama zanimivo in zabavno angleško veseligrad od Mannesa «Peg, srček moj» (Peg, O' my heart). Dramatik nam predločuje v tem delu priprosto naravno dekletce z vsem srcem navezano na svojega očeta, ki mora po naključju za eno leto v aristokratsko družino, da jo tam izobrazi. Omenjeno veseligrado odlikujejo zlasti naivno priske scene, ki jih izveze neugnana mlada, dobrotna, a tempe-

ramentna Peg. — V naslovni uloži bosta menjaje nastopili gđ. Kraljeva in gđ. Kovarčeva. Dalje sodelujejo gđ. Savinova, gđ. Starčeva ter gg. Grom, Zeleznik, Rasberger, Kovič in dr.

»Stara pesem« — Cavalleria rusticana« v mariborskem gledališču

V soboto 12. t. m. je uprizorila mariborska opera Parmovo opero v treh slikah «Stara pesem» ter Mascagnijevo muzikalno dramo «Cavalleria rusticana».

Parmovo delo boleha na rak-rani naših glasbenih del, na libretu, ki je medel in nedramatičen. Dejanje samo (po Heinejevi pesmi) je že itak pičlo, no, libretist se tudi ni potrudil, da bi dal skladatelju možnost za krepkejši dramatični razvoj. Glasba Parme je izključno lirskega značaja, sladka in ljubezljiva, orkestracija pa mestoma preobložena in premasivna.

Gosp. Goročev je imel neprimerno mako, kot kralj je bil premalo dostojanstven. Glasovno mu partija leži. Ga. Križeva se, kakor vedno, s početka potruji, pa kmalu zapade v svojo staro maniro petja. Prav dober je bil pač gđ. Lubejevo ter pešnik gosp. Burje. Režija gosp. Križa je v celoti zadovoljila, želeli bi le večjo živah-

nost oderskih skupin ter stilnejše mobilije v drugi sliki. Gosp. Herzog se je potrudil, vendar bi delo preneslo še nekaj retuš.

Nato je sledila Mascagnijeva opera «Cavalleria rusticana», ključna mladotitalijanskega verizma ter začetek nove glasbene dobe v Italiji. Tu je mladi skladatelj dal najboljšo, vse, kar je imel. Njegova poznejša dela niso izpolnila, kar je obetala «Cavalleria». Delo učinkuje še vedno s svojo žarečo, polnokrvno glasbo, z živahno ritmiko ter krepko dramatikom.

Kabinetna je bila kreacija ge. Mitrovičeve. To je bila verna in resnična slika vročevrtnice Sicilijanke, kmečkega dekleta, ki se bori za svojo ljubezen. Njena premišljena igra ter simpatični glas sta dala predstavi posebno, skoro bi dejal slavnostno razpoloženje, ki je potegnilo tudi ostale pevce za seboj. Gosp. Burja glasovno dober, je to pot tudi v igri pokazal precejšen napredek. Gosp. Goročev pa je zadovoljil v igri, šele proti koncu je ustrezal tudi glasovno. Malo protijo Ludeje je podala gđ. Zamejčeva s povoljno, Lola gđ. Lubejeve je bila dobra. Zbori so peli z veseljem in ognjem, orkester je bil zvočen in sočan. Režija je kazala večjo roko gosp. Mitroviča, skupine so bile živahne in peštre. Le konec («Turidu je ubit») je bil premalo podprt.

V splošnem lep večer, gledališče kljub neznoeni vročini dobro zasledeno. Rezultat večera pa je nov dokaz, kako zelo potrebna sta naši operi umetnika takih kvalitiet kot gospa in gospod Mitrovič.

Dr. I. V.

Domače vesti

* Kralj zopet v Beogradu. Kralj Aleksander, ki je bil 14 dni v Topoli, se je včeraj zopet vrnil v Beograd.

* Pomoč pogorelcem v Prigorici. V noči dne 1. junija je požar vpelel vas Prigorica, občina Dolenjavas, srez Kočevje. Zgorelo je 30 hiš, vsa gospodarska poslopja, gospodarske potrebnosti, živež itd. Brez strehe in brez premoženja je vsled tega 166 oseb. Po nesreči prizadeti prebivalci vasi Prigorica so torej v skrajni bedi in si po svoji lastni moči ne morejo pomagati, za kar jim je treba pomoči od drugod. Da se jim olajša beda, razpisujem s tem nabiranje milijardov v celotni občini ljubljanske oblasti. Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri velikem županu ljubljanske oblasti in pri mestnem magistratu, na deželi pa pri vseh srezkih poglavarjih in pri oblastih, katere bodo ti določili. — Veliki župan dr. Baltić.

* Odlikovanje mesta Šabca. V nedeljo je češkoslovaški poslanik g. Ivan Seba na slavnostni način izročil mestu Šabac vojni križec, s katerim je predsednik Masaryk odlikoval mesto za junaško vedenje v vojni dobi. Pri tej priliki je tamkajšnji občinski odbor izvolil predsednika češkoslovaške republike za svojega častnega meščana. Pocerška ulica v Šabcu pa je bila prekrščena na Ulico Tome Masaryka.

* Imenovanje v državni službi. Imenovana sta: Boleslav Črnočaj, šumarski inž. pri direkciji šum v Ljubljani, za šumskega referenta pri generalni direkciji šum ter Viktor Novak za šumskega inženjerja pri okrajnem glavarstvu v Krškem.

* Promocija na beograjski univerzi. Na beograjski univerzi je bilo preteklo nedeljo promoviranih 17 medicincev za doktorje vsega zdravilstva. Koncem tekočega meseca bo promovirana še ena skupina medicincev.

* Poletni delovni čas. Kakor javljajo iz Beograda, se prične s 1. julijem poletni delovni čas v vseh državnih uradih in v železniški službi.

* Konec šolskega leta. V smislu odredbe ministrstva prosvete so bila prošli teden za kličena predavanja na srednjih šolah. Do Vidovega dne (28. junija) bodo končani zrelostni izpiti ter bo omenjenega dne na svečan način zaključeno šolsko leto z razdelitvijo spričeval.

* Razvrščanje srednješolskih profesorjev. V ministrstvu prosvete je posebni komisiji poverjena naloga, da izdela nov splošen razpored profesorjev in učiteljev vseh srednjih šol za prihajajoče šolsko leto. V to svrhu so bili razmateljni pozvani, da predložijo podatke o sedanjem stanju profesorjev in učiteljev ter o tem, koliko je treba novih profesorjev, oziroma koliko je prekoštevilnih.

* Zakon o trgovskem pomožnem osebju. V ministrstvu pravde se vrše posvetovanja o zahtevi trgovskih organizacij, naj bi se avstrijski zakon o trg. pomožnem osebju iz leta 1910, ki je sedaj v veljavi v Sloveniji in v Dalmaciji, razširil na teritoriji Hrvatske in Vojvodine.

* Nov razred delavskega zavarovanja. Ustrezajoč današnjim plačilnim prilikam velikega dela oseb, obvezanih na zavarovanje po zakonu o zavarovanju delavcev, je minister za socialno politiko odredil, da se razred dosedanjih 17 uredi še 18 bolnišniški razred, v katerega bodo uvrščeni člani delavskega zavarovanja, katerih plača znaša nad 50 Din dnevno. Vsled te izpremembe se bodo predpisali odgovarjajoči prispevki, zvišale pa se bodo za te članke tudi denarne podpore za slučaj bolezni. Ta odredba stopi v veljavo s 1. julijem 1926.

* Pri državnem rudniku v Velenju sta imenovana pripravnik Ferdo Sinkovec za rudarskega inženjerja, pripravnik Ljudevit Sinkovec pa za računskega uradnika.

* Himen. Poročila se je dne 6. t. m. gospić Stanka Kosirnikova iz Šiške z g. Benediktom Kragljem, trgovcem iz Savinjske doline. Bilo srečno!

* Kaj je za našo državno himno? Takoj po prevratu in potem približno še 2 leti se je po cerkvah ob državnih praznikih na koncu maše pela naša državna himna: »Bože pravde«. Ob sklepu šolskega leta in ob zapovedanih državnih praznikih so himno peli po maši šolarčki, dijaki in dijakinje. Zadržati tri leta pa ni več tako. Na koncu šolske maše odide svečenik trdih korakov izpred altara in nikdo se ne spomni, da bi mlada srca ogrel in jih spomnil na molitev za kralja in domovino. Ljudstvo se spogleda in na tihem vpraša, kaj smo, svečenik zarudeva in stopi še trdnje, ker mu veleva vest, da je nekaj opustil, kar je dolžan storiti pred Bogom in pred ljudmi, zastopniki tujih držav in častniki čakajo, ker bi radi slišali našo lepo pesem — toda zaman. Vse se obrne in odide in vsakemu leži na jeziku, da bi izgovoril besedico — škandal. Toda ni ga, ki bi z energično gesto napravil konec tem nevdžnim cerkveno-političnim razmeram, ki danes že na ta način zastupljajo nedolžna srca naše mladine, da ob svečanostih, kakor so drž. prazniki in konec šolskega leta ne dovolijo spomniti se kralja in domovine. Zadeva je po večletnem potrpljenju dozorela tako daleč, da se je začela raziti tega zgražati že tudi širša javnost, ki bo v slučaju, da merodajne oblasti (prosvetni oddelek) takoj ne ukrenejo da se že letos na Vidov dan in ob sklepu šolskega leta javno poje po vseh cerkvah

Fran Korošec, urar, Ljubljana, Barvarska steza 6 (I. nadst.).

(dohod iz Poljanske ceste ob hiši št. 7.) sprejema in popravlja vsakovrstne ure topežne hitro in ceno ter daje 1 leto garancije. Nadalje izdeluje vse specialne dele za ure itd.

FOTOMER IŽSEL.

Da ustrezno nujni potrebi, smo založili osvetljevalno tabelo, ki bo vsled zanesljivosti in privlačnosti vsem amatierjem izborna služila. Ne zamudite in nabavite si fotomer v drogeriji Kanc, Zidovska ulica 1.

naša državna himna, sama segla po samopomoči. Takega indiferentizma in mladino zastupljajočega defetizma mora biti konec v naši narodni državi enkrat za vselej. Apeliramo tem potom zadnjič na poklicane faktorje, da se zdramijo, vzamejo iz registrature zadevni akt, s katerim je bila uknjena naša patrijotična pesem ter ukažejo takoj podrejenim šolskim in cerkvenim uradom, da mora od sedaj naprej na večne čase doneti po vseh šolah in cerkvah Slovenije — »Bože pravde!«

* Hrvatski visokošolci na potovanju po Srbiji. Pod vodstvom profesorja dr. Ivana Rittiga je včeraj prispela v Beograd skupina slušateljev zagrebške kmetijske fakultete. Na postaji so jih sprejeli profesorji in dijaki beograjske poljoprivredne fakultete. Razen Beograda obiščejo zagrebški visokošolci še Smederevo, Niš, Skopje, Stip, Veles, Prilep in Bitoli ter se preko Sarajeva in Dubrovnika vrnejo v Zagreb.

* Izgradnja naših pristanišč. Izgradnja pristanišča na Brajdici pri Sušaku je v glavem končani. Zgrajenih je 18 masivnih pilonov, ki bodo nosili mostovno pristaniščno ploščev iz armiranega betona. Gradbeno podjetje »Beton d. d.«, kateremu je poverjena zgradba pristanišča, pa v zadnjih mesecih ni prejelo nikakih dotacij od vlade. Podjetje je zaslužilo doslej 2.950.000 Din, od prometnega ministrstva pa je doslej prejelo samo 1.211.000 Din. Diferenca znaša torej nad 1.700.000 Din. Vsled tega je družba obvestila mestno upravo na Sušaku, da ne more nadaljevati gradbenega dela in bo v najkrajšem času demontirala stroje, ki so potrebni za ta dela.

* Razpuščena igralnica. Povodom ministrske naredbе, da se morajo razpustiti in zapreti vse igralnice v naši državi, je zagrebška policija v soboto zaprla igralnico v »Grand Hotelu«, demontirala roletu ter jo zaplenila s štirimi igralnimi mizami in vsemi pripravami vred. Zaplenjene predmete so prepeljali v policijsko vojašnico.

* Roman zadnjega cesarja Habsburžana. (Razpad carstva). V članci pod tem naslovom, ki smo ga priobčili v nedeljski številki je ostalo mnogo, prav nerodnih tiskovnih napak. Predvsem: Roman je napisal Oskar Hubicki in ne Habicki. Samo ob sebi se razume, da mora v članku stati »nedostajanja vsake etike« in ne »etikete«. »Kamari-le« in ne »kamerile« in »postulat« a ne »postalat«. Knjiga stane broširana 40 Din, lično vezana pa 50 Din in se dobiva pri »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani. Denar je treba vnaprej poslati. Za poštnino je treba priložiti še tri dinarje.

Hvala za vztrajanje mladostne polti gre izkjučno

CREME MOUSON

* Nevhlta in toča v južnih krajih. Iz mnogih krajev južne Srbije in Črne gore prihajajo vesti o veliki škodi, povzročeni po nevliti in toči. V moravskem in mačvanskem okrožju je 12. t. m. divjala nevlita, kakoršne že več desetletij ne pomimo. Padala je gosta toča; posamezna zrna so tehtala do 200 gramov. V južni Srbiji so bili veliki nalivi. V Podgorcu je ubila strela Jusufa Arapa. V očinskem okraju je reka Vetrenica odnesla kmečko hišo z vsem pohištvom. Voda je odnesla tudi več mostov. Tudi ceste so močno razvite. Škoda je ogromna.

* Čudna logika. Iz Prekmurja nam pišejo: Oblasti so prepovedale vsled epidem. bolezni vse prireditve. Čudno, šole in cerkve, kjer se zbira več ljudi kakor pri dramatičnih igrah, pa niso zaprli, celo v krajih kjer je po več slučajev nalezljivih bolezni.

* Požar v Semicu. V podstrešju hiše plsmoše Raucha v Semicu je v nedeljo popoldne izbruhnil požar, ki se je naglo razširil ter unižil s slamo krito poslopje. Domači so mogli rešiti le najpomembnejše stvari. Gasilci iz Semic in Rožnega dola so omejili požarna omejeno poslopje, ki je pogorelo do tal. Rauchova hiša se je nahajala blizu železniškega predora. Domneva se, da je iz lokomotive padla iskra na slamnat streho in tako povzročila požar.

* Nesreča na železnici. Pišejo nam: Dne 9. t. m. se je peljal hlapec g. Pungerski iz Skočijana na kolodvor po gospodarjevega sina, ki je imel priti iz Ljubljane. Istega dne so na tiru izmenjavljali tračnice in tako se je primerilo, da je kopito enega konja na prelazu obtičalo med tračnicami. Hlapec je hotel konje spreči, v tem trenutku pa je pri: vozil vlak ter je enega konja na mestu usmrtil drugi pa je vsled poškodb takoj na to poginil. Voz se je popolnoma razbil, tako da ima Pungerski 20.000 Din škode. Nujno potrebno bi bilo, da na takem prometnem mestu železniška uprava napravi zapornice in da tudi tračnice, ki so bile doslej na prelazu v izmeri 6 cm, pustijo dalje. Nesreča se je prigodila ravno radi tega, ker so se tračnice istega dne izmenjale, pa se jih je mesto v razdalji 6 cm postavilo v razdaljo 8 cm, radi česar je kopito konja prišlo med tračnice in se je vsled tega nesreča zgodila. Sreča je bila samo v tem, da ni bilo človeških žrtev.

* Otrok padel z drugega nadstropja in vendar ostal živ. Na Paromilinski cesti v Zagrebu se je v nedeljo jutraj pripetila težka nesreča, ki pa po čudnem naključju ostane morda brez težkih posledic. Prebivalci hiše št. 7 so zaslišali zamlolkel padec ter pohiteli k oknom, da vidijo, kaj se je zgodilo. Štiriletni Božidar Peruš je iz drugega nadstropja padel po cestni tlak, kjer je obležal ves krvav. Po posredovanju policijskega stražnika je bil otrok prepeljan v bolnico, kjer je služboval zdravnik ugotov-

Danes ob pol 19. uri

Danes ob pol 19. uri

na igrišču S. K. ILIRIJE

Drama : Opera

4645

Platno za suknjiče

v barvah, lina kvaliteta, 80 cm široko, po Din 30.— se dobi pri F. in J. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. 4629-a

vil, da malčkove poškodbe niso nevarne in da bo otrok v kratkem zopet zdrav. Otrok je bil sam doma ter je splezal na odprto okno. Gledajoč skozi okno na cesto je izgubil ravnotežje in z drugega nadstropja padel na ulico. Bila je sreča v nesreči, da ni obležal mrtev na hodniku.

* Za prenovljenje krvi priporočajo originalni planinski spomladanski čaj lekarna Bahovec, Ljubljana (pri Čevljarskem mostu.) Cena Din 10.—

* Radioemanacijsko termalno kopališče Dolenjske Toplice (38° C) postaja Stražar Toplice zdravi z izvrstnim uspehom reumatizem, neuralgije, ischias, ženske bolezni, ekzudate, posledice zlomljenih kosti, zakasnelo rekonvalescencijo po težkih boleznih in operacijah, kron. kožne bolezni itd. Vsaka tukajšnja kura je tudi okrepčevalna in omilja jevalna. Elektr. razsvetljava, tekoča voda v sobah, sploh modern komfort. Hrana a la carte ali v penzionu. Cene znižane. Prospekte na zahtevo.

* Najnoveše bluze, obleke, batistno perilo in otroške oblečke priporoča Krištof Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

* Tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje na dan 16. julija ob 11. uri ustmeno licitacijo za oddajo žaganja v zakup za dobo enega leta. Količina žaganja, ki se nabere tekom enega leta, znaša okrog 20.000 kg. Vsa tozadevna pojasnila se dobe v ekonomatu tobačne tovarne. — Iz pisarne ekonomata tobačne tovarne v Ljubljani Tov. št. 1608 ob 11. junija 1926. 683

DANES

se nahaja popis našega velikega dvojnega sporeda v oglasnem delu „Jutra“.

4672 a

Elitni Kino Mafica.

Iz Ljubljane

* Zadnji plenarni članski sestanek JNAD »Jadrana« se bo vršil danes, dne 15. t. m. ob 20. uri. Dnevni red je razviden na društveni deski. Pozivamo vse tovariše in tovaršice, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

* Ne pozabite, da je danes ob pol 19. uri zvečer na igrišču športnega kluba Ilirije nogometna tekma Drama : Opera. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trgovini J. Gorec in eno uro pred začetkom pri blagajni. Cene so sledeče: ložni sedež Din 40, tribuna Din 30, navadni sedež Din 20, stojšče Din 15, za dijake Din 10.

* Nezgoda nogometaša. Akademik Stane Kremžar, stanujoč na Gasilski cesti št. 10, je v nedeljo med nogometno tekmo rez. SK Ilirije in SK Krakovo na igrišču Ilirije tako nesrečno padel, da si je zlomil levo nogo nad kolonom. Prepeljali so ga z rešilnim avtomobilom v javno bolnico.

* Težka nesreča kolezarja. Zandarmijski narednik France Ahlin se je peljal v nedeljo popoldne po Zaloški cesti proti Vodmatu. Pred Leoniščem so se mu na kolesu nenadoma prelomile prednje vilice in Ahlin je treščil z vso silo z glavo na tla, kjer je obležal močno poškodovan v nezvesti. Na pomoč so prihiteli ponesrečenca vojak, ki so ga z avtomobilom prepeljali v vojaško bolnico.

* Policijske prijave. Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 poneverba, 1 nezgoda, 1 telesna poškodba, 1 poškodba tuje lastnine, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 prestopki železniških predpisov, 1 neplačan vžitek, 3 prestopki prekrščenja policijske ure in 4 perstopki cestno-policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 4 in sicef: 1 radi beračenja 1 radi razgrajanja izživljanja.

* Predzren uzmovčij. V soboto zvečer na glavni policijski stražnici nakrat zapel telefonski zvonec. Nekdo je javil, da se nahaja v hiši na Turjaskem trgu kjer ima svoje prostore Gradbena direkcija nevaren tat. Za pomoč policijskega detektiva je poslal stavbni tehnik, M. Zupan, kateremu je uzmovčij malo prej ukradel iz sobe v II. nadstropju 1300 Din vredno risalno orodje. Policijski agent je skupno z Zupanom preiskal vso hišo v veri, da se je uzmovčij skril v kak kot. Iskanje pa je ostalo na žalost brez uspeha. Po izpovedbi sosedov je uzmovčij neki okrog 40 letni možki.

* Priporočljiv kosce. Ali se spleča? Ne, saj se ne spleča! si je mislil 35 letni poljski delavec Ivan Pavšič, stanujoč v Bohoričevi ulici št. 27, ko je prejel naročilo poslovdje tovarne Šiška v Metelkovi ul. Ernesta Pavlina, naj pokosi na travniku ob tovarni za klet že visoko travo. Povedal pa tega ni Pavlinu v obraz, marveč je radevolje prevzel od njega koso in brusilni kamen ter vse skupaj odnesel domov. To je bilo na to boto. Ker pa je vedel, da bo prihodnji dan nedelja, je vse skupaj prodal ter denar zapil, češ: Saj kosit se ne izplača, letos bo itak krme več kot preveč, jaz bom pa vsaj enkrat srečen in vesel! Če je Janez v pon-

deljek enako mislil, je seveda vprašanje, kajti paragraf je paragraf in Janez bo moral v luknjo.

Iz Maribora

a— Poset ministra v mariborski bolnici in Dečjem domu. V nedeljo popoldne je posetil minister za narodno zdravje g. dr. Slavko Miletič v spremstvu oblastnega referenta dr. Jurečka in domačih zdravnikov mariborsko javno bolnico. Za tem je obiskal še državni dečji dom in posvetovalnico za matere v Strossmayerjevi ulici. Ministar sta sprejela upravnika Dečjega doma g. Dimnik in voditelja posvetovalnice za matere zdravnika g. dr. Valjavec. Ob tej priliki so bile predložene ministru razne želje in prošnje radi posvetovalnice in dečjega dispanzerja.

a— Lep uspeh. V petek so bili zaključeni ustmeni zrelostni izpiti na tukajšnjem drž. ženskem učiteljski. Izpite je polagalo 28 kandidatnih, od katerih so bile tri reprobirane na jesen. Abiturljentinje so sledeče gosposodi: Terezija Planer, Ema Strgar, Marija Benko, Vilma Rottman, Marija Bezjak, Vanda Brina, Marija Sajna, Zofka Luzan, Vida Pivko, Irma Vodenik, Sonja Dekleva, Vera Černigoj (vse z odličnim uspehom), Ida Gross, Danica Žen, Vladka Žen, Slava Pramsels, Josipina Čonč, Elza Potučnik, Nada Bernot, Angela Kranberger, Albina Stante, Ana Stancer, Mira Senčar, Anka Zupanc, Sonja Potočnik, Anka Valjavec.

a— Občni zbor »Jadrana«. Preteklo soboto se je vršil v prostorih hotela »Kosovo« občni zbor agilnega društva Primorcev »Jadrana«. Iz poročila predsednika, tajnice in blagajnika posnemamo, da je društvo z vso agilnostjo izvedlo svojo nalogo in da si je pridobilo lepah zaslug za narodno prubodo in razširjenje slovenske pesmi v mariborski okolič in na mej. Najvišji razmah je pokazal nedvomno pevski zbor pod vodstvom g. Laha. Za predsednika je bil izvoljen stavbe nik g. Živic.

a— Mariborski občinski svet ima danes v torek ob 17. v mestni posvetovalnici sedmo redno sejo.

a— Koncert na harfo v Veliki kavarni dne 16. t. m. Izvaja umetnica na harfi Dobrovič Ivanka. Klub Bar, popolnoma nov program. 684

a— Prazna stanovanja. Do četrta dne 17. junija je vložiti pri stanovanjskem sodišču prve stopnje prošnje za sledeča stanovanja: ena soba in kuhinja na Slomškovem trgu št. 14/1, ena soba s štedilnikom na Tržaški cesti 45, podstrešje, dve sobi in kuhinja na Aleksandrovi cesti 7, Studenci. a— Mariborski planinci na Sijemenu V nedeljo sta priredili mariborska in celjska podružnica SPD izlet na zagrebško Sijeme. Iz Maribora se je udeležilo zleta žal samo devet turistov, ker ni bila dovoljena polovična vožnja. Celjanov je bilo 35. Na Sijemenu se je zbralo nad 100 hrvatskih in slovenskih turistov. Pozdravni sestanek se je vršil v Logarjevi koči na Sijemenu, kjer je govoril v imenu Mariborčanov predsednik mariborskega SPD, g. okrajni sodnik dr. Senjor.

a— Sreča v nesreči motokiclistov. V nedeljo se je pripetil karambol avtomobila z motokiclistom, ki pa k sreči ni zahteval hujše žrtve. Fran Kolman, fotograf v Frankopanovi ulici se je vozil s tovaršem na motorju proti slivnici. Na nekem ostrem ovinku je zavozil v nasproti prihajajoči avto. Kolmana je sunek vrgel siloma preko sprednjega dela avta skozi steklo v šoferja, katere mu je zbil po zob. Kolman si je pretresel možgane in skoro pregriznil jezik ter se na glavi težko ranil. Njegov tovarš je pa padel z motorja ne da bi se bil poškodoval. Kolmana so prepeljali v mariborsko bolnico.

a— Krvav pretep. 34 letni drvar Anton Lešnik iz Ribnice na Pohorju je bil v nedeljo na žegnanju pri Sv. Antonu na Pohorju. Na poti domov se je ustavil v gostilni Rok na »glažuti«. Med popivanjem je došlo do prepira in pretepa, v katerem je dobil Lešnik zabodljaj z nožem v prsa in pljuča, enega pa v desno nogo. Prva rana je zelo težkega značaja. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

Iz Celja

a— Državni krajevni zaščiti dece in mladine v Celju so naklonili: Južnoštajerska hranilnica 250 Din, Ljubljanska kreditna banka 200 Din in Ljudska posojilnica 500 Din. Blagim dobrotnikom se odbor najpristrčneje zahvaljuje.

a— Redni sestanek članov krajevnega organizacije SDS Celje mesto, se bo vršil v sredo ob 20.30 v mali dvorani Celjskega doma. Za g. zaupnika, kateri naj poročalo o svojem dosedanjem delu, je sestanek obvezen.

a— Predavanje o higijeni. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani priredi v nedeljo dne 4. julija ob 10. popoldne v kinu Gaberje brezplačno predavanje o higijeni in socialnem zavarovanju. Predavala bosta zdravnik higijenskega zavoda in uradnik okrožnega urada iz Ljubljane. Predavanje je za vzgojo na higijeno-socialno zavarovalnem polju zelo aktualno, za industrijske, trgovske in obrtniške nameščenec ter delavce pa jako podučno.

a— Ultraslovenski kongresisti. V soboto in nedeljo so v Celju kongresirali, procesirali in konsumirali kršč. socialci v modrih srajcah. Bilo je čuti precej »Bog živi«, dokler je bila še disciplina v redu. Pozno zvečer, ko so se kongresisti navžili ruine štajerske kapljice, pa je prodrla marsikateremu izmed njih prava prav iz dežele najmo-

vejš jezikovne naredbe. Tako so korakali štirje plavosrajčniki proti kolodvoru o polnoči in se pogovarjali v blaženi nemščini. »Ist ja noch Zemes ist erst halb zwölfe, se je eden zadnji »Gelt Schurl!« Bog živi!

a— Podaljšanje potniških vlakov št. 621 in 614 od odošoda do Celja je direkcija drž. železnice v Ljubljani odklonila. Ta dva vlaka vozita sedaj iz Zidanega mosta v Ljubljano in obratno. Ako bi direkcija prošnji ugodila, bi imeli Celjani jutraj vlak, kateri bi vozil iz Celja ob 5. in prispel v Ljubljano ob pol 8. popoldne. Popoldne bi odhajal iz Ljubljane vlak ob dveh in prispel v Celje ob pol 11h. Direkcija je prošnjo odklonila iz ekonomsko-tehničnih oziror.

a— Pasji kontumac. Strogi pasji kontumac v Celju je omiljen v toliko, da se vodi lahko pse po mestu na vrviči tudi brez nagobčnika.

Iz Trbovelj

a— Za otroke reduciranih rudarjev. Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb je priredilo za otroke reduciranih rudarjev nabiralno akcijo, ki je razmeroma še precej dobro uspeła. Vode so dale 752, Trbovelje 490 Din. Ker je že poprej daroval okrajni zastop v Laškem v isto svrhu 2000 Din, se bo razdelilo skupno 3242 Din, k čemur pa še ni prišla sveta, ki jo je nabral župnik Gašparič v cerkvi. Seveda tudi ta skupno sveta še ni zadostna, da bi omilila strmašstvo v rudarskih družinah. Potrebna bo podpora iz bolj izdatnih virov.

a— Velik obisk na Sv. Planini. Preteklo nedeljo je bilo nenavadno lepo vreme, zato pa tudi lep obisk na Sv. Planini, kamor zahajajo v večjem številu na 13. junija. Dobro obiskani so bili tudi sosednji hribi.

a— Mednarodni strokovni odbor se pretekli teden ni sestel, ker je bila polovica članov napačno obveščena glede datuma. Seja je sklicana za jutri 16. t. m. ob 4. popoldne k Fortegu.

a— Občina je napravila rekurs proti temu, da bi morala vdrguč plačati 38.000 Din na bolniških prispevkih za one delavce, ki so bili uslužbeni pri gradnji občinskega vodovoda. Vse druge govorce so iz trte zvite.

a— Na dramatični šoli na Vodah. V katero so zahajali sami delavci, je prof. Šest iz Ljubljane zaključil svoje predavanje. Trbovelje se lahko ponašajo, da vzdržujejo dvojno dramatični šol, na katerih se bodo predavanja jeseni še nadaljevala. Dramatična šola Sokolskega društva je bila zaključena že pred 14 dnevi.

Iz Ptuj

a— Popravljamo. V soboto smo priobčili vest, da se je poročila v Ptuj hčerka ptujskega župana dr. Senčarja. Ugotavljamo, da se je poročila gospić Milica Senčarjeva, hčerka trgovca A. Senčarja, s sodnikom g. Arturjem Mravljajem.

a— Otvoritev novega postajališča v Osluščevih. Na progi Pragersko-Budimpešta je bilo otvoreno v nedeljo novo postajališče v Osluščevih. Slavnosti so prisostvovali med drugim veliki župan dr. Pirkmajer, direktor dr. Borko, sreški poglavar dr. Vonce, ptujski župan dr. Senčar, ormoški župan Veseliš itd. Po otvoritvi se je vršila veselica »Bralnega društva«, ki je prav lepo uspeła.

a— V Rogoznici je proslavilo v nedeljo tamkajšnje »Bralno društvo« 20letnik svojega obstoja. Pri proslavi je sodeloval tudi dramatični odsek iz Ptuja z igrjo »Sovražnički ženski«. Prof. Sovre je podal v krasnem govoru zgodovino društva in smernice za nadaljnje delo. Pri proslavi sta sodelovala tudi domači tamburaški zbor in godba »Dijaškega doma«.

a— Dr. Jurtela težko zbolel. Vsem prijateljem naznanjamo, da je bivši prvobornik štajerskih Slovencev, naš senior, dr. Jurtela, težko zbolel.

a— Nova oblast v Ptuj. Dobili smo novo oblast. Tukajšnja organizacija radikalne stranke je namreč razpuščena in imenovan za komisarja g. P.

Šolstvo

a— Na drž. realni gimnaziji v Novem mestu bodo sprejemni izpiti za I. razred v sredo dne 30. junija ob 9. ure dalje: popoldne pisni, popoldne ustni. Vpisovanje dne 29. junija ob 9. do 11. ter 30. junija ob 8. do 9. ure. Podrobnosti na uradni deski.

a— Tehniška srednja šola v Ljubljani. Vpisovanje v I. letnik višje stavbene šole ali v višje strojne šole na Tehniški srednji šoli se vrši v sredo dne 30. junija ob 9. do 12. ure. — V prvi letnik ženske obrtne šole (oddelek za šivanje in oddelek za vezenje) pa se vrši vpisovanje v četrtek, dne 1. julija ob 9. do 12. ure.

a— Na dekliški meščanski šoli I. v Mariboru se bodo vršili izpiti za privatistinke dne 18. t. m. ob 8. ure naprej. Prijave morajo biti opremljene s kolkom za 5 Din, za odgovor o dovolitvi ali zavrnitvi je priložiti kolek 40 Din. Zasebni izpiti se morejo polagati za največ 2 razreda v istem terminu. Ravnateljstvo.

Naši onstran granic

a— Bivši »Narodni doma« v Buzetu v Istri je prišel sedaj po dražbi v last domačih naših ljudi Dinka Siročica, Primca in drugih. Svoj čas so kupili od posojilnice Narodni dom bratje Rožac iz Rakitovca za 200.000 lir. Sedaj je bil prodan za 140 tisoč lir.

a— Za dekana v Trnovem je imenovan g. Ivan Dolenc, ki je prevzel svoje novo mesto pred nekaj dnevi.

a— Grozna nesreča v Mirametu. V nedeljo se je dogodila v Mirametu grozna nesreča. Ob 18.30 je benški brzovalci povozil na miramarskem kolodvoru dva mladeniča, ki sta v družbi drugih izletnikov čakala na osebni vlak, da se odpeljeta v Trst. Nesreča se je zgodila radi nepravilnosti mladeničev, ki sta se kljub prepovedi mudila na progi. Zlasti je raztrgal enega mladeniča, čegar ostanke so našli 60 m

Iz življenja in sveta

Krvav spopad s fašisti v Švici

I Ženeva, 13. junija.

Tukajšnja socialistična stranka, skupina italijanskih socialistov in nekaj anarhistov je priredilo zborovanje, v počasnejšem umorjenega italijanskega poslanca Matteottija. Na shodu je bilo navzočih kakih 800 oseb, med njimi mnogo članov italijanske delegacije mednarodne delovne konference. Na zborovanje je prišlo tudi kakih 60 italijanskih fašistov. Predsedoval je zvezni svetnik Buerklin, ki je ostro napadal italijanske fašiste in njihov sistem in zlasti Mussolinija.

Ko se je po oficijelnih govorih otvorila debata, so se iz vrst socialistov čuli glasovi: «Morilec Mussolini!». Fašisti so odgovarjali s klici: «Živio Mussolini!». Začel se je splošen pretep. Odanih je bilo tudi nekaj strelcov. Končno je posegla vmes policija in odvedla razgrajene. Ker je pretila nevarnost, da se pretep ponovi, je policija morala razpustiti zborovanje. Prijetih je bilo 22 oseb, med njimi 17 Italijanov. Aretiran je bil tudi ženevski anarhist Trenchet, ki je streljal. Pri njem so našli dva revolverja. Nadalje je policija prejela poslanca Cucinija, delavskega delegata italijanskega na mednarodni delovni konferenci. Triulzija, ataseja italijanske delegacije in nekaj italijanskih uradnikov, uslužbenih pri Društvu narodov. Ranjenih je bilo precej oseb. Policija je kmalu izpustila ženevske fašiste, pač pa je pridržala v zaporu anarhista Trencheta.

Zanimivo je, da je ta anarhist prejel pred par dnevi anonimno pismo, ki ga je izročil policiji, ko so ga prijeli in v katerem ga pozivljajo, naj pride na shod, na katerega sicer ne bi bil prišel. Zato obstoja sum, da so mu pismo poslali fašisti. Veliko pozornost je v krogih Društva narodov zbudilo dejstvo, da je med fašisti, ki so povzročili škandal, nekaj Italijanov, ki so uslužbeni pri raznih mednarodnih oblastvih.

„Sama komedija“

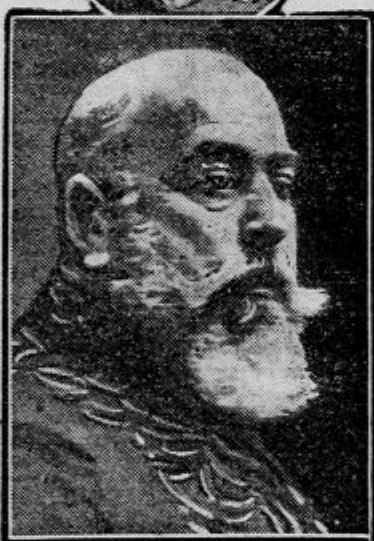
Kraj dejanja: Pariz. Čas: 6. ura zjutraj. Na mostu Nationale blizu seinske ograje je stal spalni voz mednarodne družbe. Počila je raketa. Iz vagona se je dvignil dim in za njim velikanski zubljeni plamen. Tovarni avto je hitro potegnil voz za seboj, veter je še razpil ognjen. V tem trenutku se je nenadoma prikazal na strehi vagona napol obleden človek. Zdal zavil v ogenj in dim, zdaj pa zopet odkril, je begal ta človek semintja, počepal, zakrival obraz pred dimom, obupno kričal nekaj ljudem na obrežju. Vse je bilo zaman. Nihče ga ni mogel uslišati: ogenj je tulil kakor vihar, ogrode vagona se je zibalo, rušilo se je tramovje. V nebo so letele saje in snopi isker. Še trenutek in revež bo žrtev ognja. V tem hipu se odloči neznanec za zadnji obupni skok: zamahne z rokama in kakor puščica stegnen skoči v vodo.

Kino-aparati na obrežju so besno navijali film še nekaj trenutkov, nato so se ustavili. To je bilo vidno na obrežju. Kaj pa je bilo gori na mostu? Za »silno dramatični film« z dejanjem v Nizzi, Berlinu, Parizu so potrebovali kakih 60 m požara v spalnem vozu in skok v reko. V to svrhu so zgradili vagon, čigar sprednja stena je predstavljala spalni voz. Tovarni avto je bil privezan na voz z dolgo vrvjo, da ga ne bi ujel aparat. Leseni, papirnati in slamnati »vagon« je imel na strehi železni mostiček, za igralca. Vagon je bil natrpan z raketami in kunjami in polit s petrolejem. Policija je zasedla na obeh koncih mostu Nationale, kjer so postavili vagon. Za 1 tisoč frankov nagrade (3000 Din) so našli cirkuškega umetnika, ki je kolesaril z glavo navzdol in skakal s kolesom izpod stropa na tla. Rekel je, da bo opravił skok tudi brez kolesa. Vse je bilo pripravljeno. Policija je dala dovoljenje za posnetek samo pod pogojem, da ne bo skakalec v življenjski nevarnosti. A zgodaj ob 5. uri, ko so hoteli pričeti, je izjavil cirkuški umetnik, da se je premislil. Pripeljal je zato svojega prijatelja, strokovnjaka za skoke v vodo. Ta je splezal gor, preizkusil železno ogrado v strehi (bil je namreč precej čokot) in pomeril svoj nameravani skok. Rekel je: «Ca va!» Vreme je bilo lepo. Spodaj na Seini sta čakala dva čolna. Režiser je sprožil raketo. Nažgali so slamo in tovorni avto je potegnil goreči vagon. A kaj se je zgodilo? Vagon, ki se bi moral premikati tik ob ograji, po hodniku, zdrse nenadoma proti sredini mosta. Avto je bil preširok za hodnik, leva kolesa so zdrsnila na tlak mosta. Avto je vlekel goreči vagon vedno bolj na levo. Človek na strehi vidi, obdan od plamena, da gre rakom živžgat ves njegov načrt skoka. Od vagona je vedno dalje do ograje mosta. Skok utegne biti smrtonosen, če zadene ob rob ograje ali kamenite oboke. Goreči vagon se vali nazaj. Zdal — zdaj pa padel in izgubljen bodo vsi desetstisoči frankov za filmske priprave. Film mora biti poslan takoj v Berlin, sicer bo utrpela družba velike izgube. Režiser bo odgovoren in je ves nesrečen.

In na plametič strehi je človek, ki pričakuje smrt. Kriči: «Ustavite avto! Ne smem skočiti! Hudič!» A človek vendar ne sme čakati, avto vleče vagon vedno dalje od ograje. Njemu kričijo reditelji: «Skakajte, za vraga, skakaj-

te!» Glavna junakinja, ki je odigrala po-prej svojo vlogo, je ostala na mostu kot gledalka. Onesvestiti se hoče. Zdi se, da je vse pobesnelo. Hladnokrvni so le trije fotografi ob aparatih: ročaje vrtiljo vedno naprej, čeprav je stvar kritična. Posnetki ne bodo zanič, če se bo videl zraven avto in ta prihaja vedno bližje. Delavci hito podpirat z golimi rokami padajoči voz. Enemu je ozgalo ves obraz. Med tem je končano divje kreganje med človekom na vagonu in onim na mostu. Premogel je strah in skočil. Težko je zaslužil 1000 frankov. Posrečilo se mu je sicer preskočiti ograjo in zunanji del kamenitega oboka, ki podpira most. A obok se nadaljuje pod vodo. Plavač, ki je zletel kakor kroglja v vodo, si je hudo potolkel nogo ob podvodnem delu mosta. Trenutek pozneje že plava naprej. Čoln mu prestreže pot. Vlečejo ga gori in na vodi ostane krvavi madež. V obrežni krčmi obvežejo in drgnejo nogo. Kmalu se zberejo tam vsi nastavljeni. Govorijo, kakor da so zmešani. Vsem žarijo oči. Režiserju pleše v roki kozarec z rumom. Prva igralka se joče od strahu in usmiljenja. Delavec si hoče obrisati z umazano cunjico obraz, s katerega visijo cunjice-kože. Zdravnik mu zalpi celo glavo z obližem. Nekateri čestitajo režiserju, a ta je ves potrt: boji, da se je film ponesrečil. Večina ne misli nič: vsi so brez besedi no prestanem razburjenju.

Zgoraj ugašajo ostanki vagona, delavci podirajo ogrode. Kako je obupno pri srcu. Kakor divja zver je požrešna množica, ki išče groze v filmu. Tisoči ljudi služijo tej zverji in ustvarjajo grozo. Gledalci se jezijo, če jim poveš, da je to »sama komedija«. Nihče ne misli, da je včasih ta komedija v resnici bolj neusmiljena, kakor vse grozote na platnu.

Francoski slikar Albert Besnard (spodaj), ki je bil v četrtek, 10. t. m., sprejet v Akademijo, da zasede s smrtjo Pierra Lotija izpraznjeni sedež. — Zgoraj: Louis Barthou, ki je pozdravil novega člana Akademije in ga predstavil ostalim, polnočestvilno zbranim »Nesmrtnikom«.

Trkanje iz groba

Nemški listi poročajo: V Schwarzbachu blizu Bregenza je te dni vladalo veliko razburjenje. Pokopali so 25letno Ano Fleisch, ki bi se baš imela poročiti, pa ji je neznosna tuberkuloza prestrigla nit mladega življenja. Pogrebci so se vračali od pokopa in se zbirali v cerkvi, da pomolijo za nesrečno pokojnico. Na pokopališču so ostali le grobar in štirje nosači, ki so zasipali sveži grob. In tedaj se je pripetilo nekaj čudnega: ko je bila krsta že do vrha zasuta, so prisotni začeli iz groba glasno trkanje, in sicer je potrkalo, kakor so pozneje grobar in njegovi pomagači z zanesljivostjo izpovedali. Najmanj dvajsetkrat. Pokojničine prijateljice so takoj prihiteli h grobu in še drugi pogrebci, in vsi so bili naenkrat trdno uverjeni, da so malo prej pokopali živo žensko, kajti kdo drugi kakor ona bi načel mogel dajati znamenja iz groba?!

Poklicali so hitro župnika, orožništvo in zdravnika. Ki je bil izvršil mrliški ogled. Ker se ljudje niso hoteli pomiriti, ni kazalo drugega, kakor krsto zopet odkopati, dvigniti iz groba in odpreti. In kaj so videli? Mrtvo deklico, ki je negibno in zaprtih oči ležala v krsti — prav tako kakor malo poprej, ko so jo bili položili vanjo. Župnik je vzel zrcalo in ji ga nekaj časa držal pred ustmi. Zrcalo se ni orosilo. Zdravnik je trpelo še enkrat pregledal, z istim uspehom. Deklica je bila mrtva. Ker ljudstvo še ni hotelo verjeti, je napravil zdravnik še poslednjo preizkušnjo: odprl je mrtvi deklici glavno žilo, toda iz nje ni prišlo kri, kajti deklica je bila pač mrtva.

že dva dni. Spustili so jo torej vdrugič v grob, topot za vedno. Trkanja ni čul nihče več, zato pa so pogrebci skrivnostno namigavali, da je pokojnica malo pred smrtjo izjavila: «O meni bodo še po smrti govorili, ne samo v Schwarzbachu, nego še daleč naokrog!» In ta izjava daje brumnim prebivalcem Schwarzbacha veliko misliti, morda celo več kakor ono grozotno trkanje iz groba »navidez« mrtve deklice...

Ivan de Saint-Just
»atentatore«, ki je v Ženevi oklofutal Bethlena

Kaj izjavlja morilec atamana Petljure

Iz Pariza javljajo, da je bil Samuel Schwartzbart, morilec ukrajinskega atamana Petljure pred kratkim zaslišan o vzrokih, ki so ga nagnili k zločinu. Morilec se je pred državnim pravdnikom Torresom tako-le opravičil: «Bil sem priča Petljurovih zločinov, ko je bil leta 1918, in 1919, diktator Ukrajine. Stvari, ki sem jih videl tamkaj, so me presunile z grozo. Leta 1920. sem odšel v Pariz, kjer sem se posvetil urarskemu poklicu, v prostem času pa sem se bavil z literaturo ter sem sodeloval z židovskih listih. Koncem prošle leta sem doznal, da se nahaja Petljura v Parizu. Takoj sem sklenil, da ga ubijem. Stikal in vohal sem za njim, toda brez uspeha. Nekega dne sem našel na njegov portret v nekem enciklopedičnem delu, iz katerega sem sliko iztrgal ter jo varno shranil».

Naneslo je, da sem kmalu našel štalo po bulvaru Saint-Michel ter zaslišal razgovor v ukrajinskem jeziku. Družba, ki je govorila v ukrajinski, je bila prilično številna. Takoj se mi je zdelo, da se nahaja med ukrajinsko govorečimi ljudmi Petljurov obraz. Sklenil sem, prepričati se o stvari bolj natančno in nastopnih 8 dni mi je bila edina briga stikati za ukrajinskim atamanom. Srečal sem se z njim na razdaljo v restavraciji in na ulici, toda vedno je bil v družbi kakšne gospe ali gospodične. Kljub temu, da sem bil oborožen z avtomatičnim revolverjem, sem se izogibal izvršiti atentat v prisotnosti drugih, kajti nisem hotel, da bi ostali nedolžni ljudje moje žrtve.

25. maja sem končno srečal Petljuro samega in takrat sem nameril nani z besedami: «Brani se, lopov!». Petljura je uvidel opasnost situacije in je dvignil palico, da bi udaril, toda jaz sem bil určelji od njega in sem ga končal s štirimi kroglami. Pri tem sem kričal: «To je maščevanje za pogrome in umore!» Peto kroglo sem oddal, ne zato, da ga še enkrat zadene, ampak zato, da iztraznim samokres. Ko sem videl, da sem atamana zadell s smrti, se me je lotilo veliko veselje, zakaj bil sem prepričan, da sem s sveta spravil zločinca.

Razprava proti morilcu Petljuro bo gotovo zelo interesantna. Priče in bra-nilci Schwartzbarta že sedaj pripravljajo material in bodo iznesli ceoten historijat pogromov, ki jih je zagrešila vojska Petljure nad židi za časa njegove diktature v Ukrajini. Ni dvoma, da bo skušal Schwartzbartov zagovornik doseči oprostitev svojega klijenta. Schwartzbarta so že oddali v neki samotarju da zdravnik proučijo njegovo duševno stanje. Zanimivo pa je, da se temu upira morilec zagovornik, ki trdi, da je njegov klijent pri zdravi pameti in da ga hočejo z intrigami proglasiti za umobolnega, da bi preprečili podrobno sodno obravnavo.

Zlato na dnu morja,

Vam ni dosegljivo, pač pa dobite najboljših oblačil po najnižji ceni pri tvrdki

Drago Schwab. Ljubljana

× **Goldstrom izgubil slavo.** Ameriški žurnalst John Goldstrom, ki je sredi maja zanetil New York, da bi obkrožil svet v 31 dneh, je prečnil svoje potovanje v puščavi Gobi, ker je prišel do zaključka, da bo za svojo čudo pot, dovolj najmanj, 55 dni ter se bi na ta način silno blamiral. Da prepreči vaju deloma svojo blamažo, je izšel na drugo polovico svoje turneje.

× **Prebivalstvo Amerike.** Amerika šteje danes nad 120 milijonov 450.000 prebivalcev, to je šestkrat toliko kakor leta 1825. Sama Brazilija ima 30 milijonov 636 tisoč ljudi, le malo manj kakor pred sto leti obe Ameriki skupaj. Zedinjene države (brez ko-

lonij) zavzemajo med vsemi ameriškimi državami daleko prvo mesto; saj je v njih naseljena dobra polovica vsega ameriškega prebivalstva: 105 milijonov 828 tisoč. Od teh je 94 milijonov 832 tisoč belokožcev, 10 milijonov 463 tisoč črncev in mulatov, 347.000 rdečkastočrven in 162.000 Japoncev in Kitajcev. Nemcev je v Zedinjenih državah nad 8 milijonov in pol.

× **Antena v klobuku.** Na Strogu, svetovno znanem kopenskem drevovedu, kjer se poleti zbira vesela in zabave željno mestno občinstvo, je pred par dnevi vzbujal silno pozornost mlad mož, ki se je sprehal sem in tja, imajoč na ušesih slušala, izpod klobuka pa so mu štrlele žice. Vse je gledalo nenavadnega sprehalca, ki je po poklicu tehnik ter je skril anteno pod klobuk, tuljave v žep, kristal pa v gumbiču ter napeljal zvezo po svojem hrstu. Student je na ta način poslušal radio-koncert,

ne da bi bil prisiljen potrpežljivo sedeti na enem mestu, kot ostali gostje. Stvar se je hitro raznesla po mestu in neko uredništvu je brž uporabilo svojo oddajno postajo ter je brezščno klicalo moža. In glej! Resnično se je mladi mož v kratkem prikazal v uredniških prostorih in je začudenim urednikom povedal, da je kratkoma vlovil njihovo povabilo na setnji.

× **Vojaške plače.** Najvišje plačan vojak je ameriški: Zedinjene države izdajo povprečno za njega na leto 10 tisoč 38 zlatih frankov ali nad 110 tisoč dinarjev. Drugi v ceni pride za njim angleški vojak, ki stane državo na leto 7.862 zlatih frankov (85.000 Din). Nemški vojak zavzema tretje mesto: 6.030 zlatih frankov (66.000 Din). Laški vojak stane državo letno 1.964 (21.000 Din), francoski pa 1.266 (12.000 Din) zlatih frankov. Jugoslovenov statistika ne omenja.

Nadaljevanje Pribečevićevega shoda v Metliki

vladi, že nekaj dni pozneje pa so pojedili radikalni predlog, ki se jim je preje zdel nezavestno grenka pilula, kakor da se je spremenil v sladek bonbon (Viharna veselost). Tudi pri ratifikaciji netunskih konvencij čaka radičevce zopet enaka grenka pilula. Polom njihove politike je popoln. Kapitularali so še v vsakem važnem političnem, socialnem in gospodarskem vprašanju.

Nobena demagogija ni, ako vedno znova naglašam, da naš

narod ne more več prenašati

sedanjih neznošnih davčnih bremen. Oni, ki so na vladi, tega ne vidijo ali pa ne želijo videti. Naj gredo med narod, pa bodo kmalu spoznali njegovo razpoloženje. Le kdor je v stiku z narodom, ta pozna njegove težnje in ima tudi smisla za njegova stremjenja. Moč naše stranke obstoja ravno v stalnem kontaktu z volilci. Kot zastopniki in nosilci veličastne ideje narodnega edinstva hočemo, da postane naš narod velik in močnejši ter gospodar na evropskem vzhodu. Kot zastopniki malega človeka, ki je ustvaril in tudi ljubi to državo, želimo in zahtevamo, da uživa tudi vse njeno bogastvo. Kot sovražniki korupcije zahtevamo takojšnjo remeduro v državni upravi. Nikakor nismo sovražniki Beograda, želimo pa, da

izpremeni svojo sedanjo dušo

in postane svetilnik poštenosti in marljivosti dela.

Mi smo edina stranka, ki se ne bojimo volitev, temveč jih celo zahtevamo. Vemo namreč, da uživamo popolno zaupanje naroda in da izidemo iz volitev kot faktor, preko katerega ne bo mogel nihče več na dnevni red. Naš čas prihaja.

Govornik je zaključil svoj govor z vzklikom: «Doli nepoštenje, proč s korupcijo, proč s protinacionalno politiko! Vkup vsi, ki ste za narodno edinstvo, za pošteno državno upravo! Živel narod, živel naš kralj!»

Godba je v tem trenutku zasvirla »Lepo našo domovino«, ozračje pa so pretresali viharji vzklikov kralju, ujedineni domovini ter narodu. Kmečki fantje so dvignili g. Pribečevića zopet na rame in mu je ljudstvo priredilo vnovič navdušene ovacije.

Nato je govoril živahno pozdravljen bivši minister

posl. dr. Edo Lukinić

ki je naglašal, da moramo po osmih letih, odkar je propadla avstro-ogrška monarhija, ki je povsod tlačila slovanske narode, in odkar je došlo do državnega in narodnega ujedinenja Jugoslovenov, priznati, da v naši državi ni vse tako dobro, kakor bi moralo biti. Predgovornik Sv. Pribečević je navedel podrobno razloge tega, ki pa se dajo v kratkem združiti v eno. Zlo obstoji zato, ker se mnogo laže, ker se narod vara in mu ne pove resnica. Tega zla so krive stranke, ki slepe narod z lažmi in lažljivimi obljubami. Slovenski klerikaci so pri volitvah obljubovali izvršitev programa, v katerem je glavna točka »samostojnost Slovenije«. To geslo je le za varanje ljudstva. Kadar gre za vstop v vladu, potem dr. Korošec suspendira svoj avtonomistični program, pojem o samostojnosti Slovenije niti ne govori več. Delstvo, da klerikaci in radičevci neprestano varajo narod, le krivo, da ne pridemo do zdravega političnega položaja, v katerem bi se morala izvesti popolna konsolidacija naših javnih razmer. Zato se te stranke tudi ne upajo stopiti pred narod in so protivnice volitev. SDS se ne izogiba sodbi naroda, ona si je želi, zato pridobiva med njim čim dalje večje zaupanje, kar bo dovedlo do končne zmage edino prave politike državnega in narodnega edinstva.

Govor dr. Lukinića so zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem ter ovacijami za SDS.

Naslednji govornik

župnik Gvozdanović

je izzval s svojim pojavom na tribuni veliko odobravanje med zborovalci, ki so ga navdušeno pozdravljali. V svojem govoru je naglašal, da predstavlja jugoslovenska država izpolnitev zaoblube naših mučnikov vseh ver, katoliške, pravoslavne in muslimanske, ki so trpeli v Avstriji za svoj jugoslovenski ideal. Z državljem in narodnim ujedinenjem se je rešil naš narod avstrijskega suženjstva. Edina prava zastopnica edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev je SDS s Pribečevićem na čelu. Kjer ni edinstva, ni napredka; če se brajate ne sporazumejete med seboj, se liša podira. Sedanja vlada, ki ni složna, mora pasti, ker ne vlada v njej ideja, ki mora voditi narod, ako hoče biti jak. Z SDS gremo ne kot duhovniki ampak kot Jugoslovani. Poziva vse, ki so dobre volje, da podpirate SDS, ki vodi politiko v dobro naroda in države. Zato kliče: Živela SDS in njen vodja Pribečević!

Navduševalnim besedam župnika Gvozdanovića je sledilo viharno odobravanje.

Zborovalci so ponovno priredili velike ovacije SDS in njenim voditeljem, predvsem Sv. Pribečeviću.

Predsednik Mazzeile je v kratkem govoru, v katerem se je zahvalil zborovalcem za veliko udeležbo in pozornost, zaključil krasen zbor, ki je trajal do pol 2. polpoldne.

Po zborovanju je godba zaigrala »Lepo našo domovino«, ki so jo obenem peli zborovalci odkritih glav.

Sprevod po shodu

Nato so se ponovile ovacije SDS in njenim voditeljem. Navdušeni zborovalci so dvignili Pribečevića na ramena ter ga nesli na čelo povorke, ki se je nato med zvoki godbe ter neprestanimi ovacijami SDS, državnemu in narodnemu edinstvu, pomikala skozi Metliko do čitalnice, kjer se je vršil na vrhu skupni obed. Pogled na ogromno množico, ki je navdušeno manifestirala za politiko SDS in njene voditelje, je bil veličasten.

Skupen obed

Na vrtu Narodne čitalnice pred njo in v vseh njenih prostorih, se je zbral medtem na stotine zborovalcev. Na vrtu sta svirali med skupnim obedom menjače obe odlični godbi iz Črnomlja in Metlike. Naval občinstva je bil ogromen.

Pri obedu je najprvo g. Mazzeile pozdravil Sv. Pribečevića, voditelja SDS, ki je ob tej priliki prvič prišel na belokranjska tla.

Učitelj Milan Herak iz Žumberka je pozdravil Sv. Pribečevića v imenu Hrvatov in Žumberčanov.

V imenu sam. demokratske mladine je pozdravil Sv. Pribečevića g. Mazzeile mlajši, ki je poudarjal, da je naš narod zdrav, zaradi česar se bo tudi otrese vseh političnih koristolovcev, ki ga danes varajo ter združili v vrstah SDS. Edina pot k cilju je v edinstvu in skupnem delu.

Ponovni govor g. Pribečevića

Viharno pozdravljen je nato vstal Sv. Pribečević, ki je rekel med drugim naslednje: Zavedam se, da vaši pozdravi veljajo ideji, ki jo zastopam. Zahvaljujem se vam zato v imenu te ideje za krasni sprejem, ki ste mi ga priredili. Naš pokret raste in zmaga. Oprostili mi boste, ako se sedaj razstanemo, ker moram še danes govoriti na drugem zborovanju. Prošli četrtek sem govoril na šestih shodih. Bolje je to, kakor da bi sedel pri banketih. Mi smo ljudje, ki ne hodimo na bankete, ki nam je prvo ustvarjajoče delo. Z inteligenco in delom se borimo za zmago naših načel. Mi se sedaj ne spuščamo v nobene kombinacije, kako bi prišli v vladu. Mi nismo, da bi svojemu pokretu škodovali s kakim popuščanjem v škodo svojih načel. Mi sicer hočemo sodelovati v državi, stopili pa bomo v vladu samo takrat, ko bomo imeli jamstvo, da bomo lahko v njej uresničili svoje ideje. Mi se ne bojimo vlade, mi hočemo vladu, toda ne za vsako ceno, temveč le v tem slučaju, ako nam bo zagotovljeno, da bomo lahko svoj program izvedli. Mi hočemo zmagati ter ne popuščati in za tem stremi vse naše delo.

Govor Sv. Pribečevića je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Med viharimi ovacijami množično stala za Sv. Pribečević in dr. Edo Lukinić odpejala nato ob pol 3. popoldne v Seničak pri Virginimostu, kjer se je ob 5. popoldne vršilo drugo ogromno zborovanje SDS, na katerem je bilo okrog 10.000 ljudi.

Zborovanje SDS v Metliki je pokazalo, da mogočno naraščajo vrste samostojnih demokratov tudi v Beli Krajini. Vse hujskanje klerikalnega časopisja proti nedeljskemu shodu ni moglo zmanjšati uspeha krasne manifestacije, kakršne danes nobena druga stranka ne premore. Nedavni Radičev shod na Brodu pri Metliki je bil v primeri s Pribečevićevim zborom le skromna prireditve.

Brzjavni pozdravi in deputacije

Na shod je dospelo mnogo brzjavnih in pismenih pozdravov kraj. organizacij SDS, tako m. dr. iz Maribora, Ljubljane, Kočevja, Zagreba, 3 z Gorenjske, iz Ribnice, Logatca, Krškega, Rakeka, Sordražice in drugod. Tudi je g. Pribečević sprejel po shodu številne deputacije ter se je posebno živahno razgovarjal z načelniki in drugimi funkcionarji krajevnih organizacij in Bele Krajine. Posebno ga je veselilo, da so ga prišli pozdraviti premožni narodni učitelji in učiteljice iz celega okraja, kateri so se hoteli videti s svojim bivšim najboljšim vrhovnim šefom. Iz Ljubljane je sprejel g. Pribečević tudi to-le brzjavko: Klub učiteljev SDS v Ljubljani, zbran na seji, pozdravlja prvobornika naprednega šolstva.

Porotne obravnave

Obsodba v carinski aferi

Zmaga pravice. — Zadovoljstvo v vseh krogih javnosti.

Maribor, 13. junija.

Nedelja je bila tretji dan razprave v porotni carinski aferi pred mariborsko poroto. Po 8. jutraj se je napolnila dvorana s poslušatelji, ki so pričakovali pravno dr. pravdnika in zagovornikov ter razsodbo z največjo nestrpnostjo, do zadnjega kliča.

Državni pravdnik dr. Jančič je govoril dobro poročeno uro. Njegova stvarna, zbirajoča in skoz in skoz umerna izjava se razvijala objektivno sliko dejanskega stanja. Po uvodnih besedah o korupciji je bil detaktilni važnih momentov iz predgovorine carinske afere. Gotove oblasti so se slišale to afero potlačiti. Mariborska carinarnica ni imela niti obvestila glavne kontrole in tudi naša carinska oblast niso podpirala preiskovalnega sodnika. Carinarnica v Murki Soboti je preiskovalnemu sodniku odrekala vsako informacijo, češ da ni bila pooblaščenka za preiskovanje. Razsodbo je bil sodnik opozoril, da je dolžan kot državni urad dati v kazenskih zadevah vsa pojasnila. Nasprotno so inozemski oblasti šla na roko in dala sodniku veliko materiala, na podlagi katerega se je dala krivda neovrgljivo dokazati. Drž. pravdnik nato preide k pojasnjevanju vprašanih, ki so bila stavljen na porotnikom. Vsega je bilo stavljenih 24 glavnih vprašanj. Obtožena Praznika popisuje kot uradnika inženirja lastnosti, katerega so oblasti poslale v Dravograd, da napravi na tamkajšnji carinarnici red in je v resnici storil. Pri tem je celo uradnika Endliherja in Pavloviča, da sta radi malverzacij podala ostavko na državno službo. Kljub temu, da sta Hobačher in Prepročič preklekla svoje prvotne izpovedi glede ostalih obtožencev, razprava se je izpovedbah glede Praznika. Slučaj obtožencev Rupa je najhujši, ker je pravilno blago preko meje z avtomobilom, da bi ga spili zacinili. Obtožena Rupa je razpravi Hobačher po nedolžnosti obtožila, kar se je po izkazuju še le po obtožbi in v teku razprave. Slučaj Marčiča prepušča drž. pravdnik porotnikom v prosti presoji, jeli je on namenoma in zavestno prekršil, nepravilno deklaracijo ali pa jo prepsal, ne da bi je pregledal. Nato je obširno govoril o ostalih stavljenih vprašanjih. Zanimiva je ugotovitev, da je pošiljal spediterji blago na ime trvd, kar v Marčiču ne obstajalo (Plavšič, Popov, Asinjevič I. dr.), da niso plačali 4% davka. V končnih stavkih je izjavil drž. pravdnik: Vse ta ogromni, na nepošten način pridobljeni denar je šel v žep posameznikov, ljudstvo ni imelo od tega nobene koristi. Dobiček so medsebojno razdelili: spediterji in trgovci. Ta slučaj ni novost. Tu gre za čast, ugled in siavo obtožencev. Porotniki, ščitite pošteno in oore sodnike, ki morajo imeti zavest, da imajo v sodišču svojega zaščitnika. Tu gre za ugled in dobrot države!

Govoru drž. pravdnika je sledilo v avditoriju burno ploskanje. V tem je drž. pravdnik zopet vstal in obrnjen proti občinstvu, vrkel: »Vzemite na znanje, da nisem govoril za vas, marveč sem storil svojo dolžnost, da pomorem pravici do veljave in govoril zato za porotnike.«

Nato so po vrsti govorili sledeči branitelji obtožencev: dr. Slokar, dr. Stor, dr. Kučevič, dr. Macarol, dr. Hojnik, dr. Koderman ter dr. Veble. Njihovi govori so trajali od 10. do pol 15. ure. Replike in duplike ni bilo.

Porotniki so se nato podali v posvetovalnico, da izrečejo po svoji vesti in pripravi izrek o krivdi obtožencev. Po enotnem posvetovalstvu so se vrnili v dvorano in ob grobni tišini in silni napetosti občinstva izrekli svojo sodbo. Potrdili so krivdo sledečih obtožencev: carinikov B. Grubiča, E. Rupa, F. Kneza in M. Karloviča, nadalje krivdo spediterja V. Hobačherja in njegovega uslužbenca F. Prapročiča in veletrgovca Rafaela Nafussija. Zanimljivo pa so krivdo glede obtožencev L. Zoržuta, F. Praznika, Markoviča in Tončiča.

Sodba.

Z ozirom na pravdorek porotnikov je nato sodni dvor razglasil sodbo, po kateri se obsojajo zaradi zlorabe uradne oblasti oziroma napeljevanja oziroma sodelovanja v zlorabi uradne oblasti: V. Hobačher, Branko Grubič, F. Knez, M. Karlovič in R. Nafussij vsak na dve leti težke ječe, E. Rupp na 14 mesecev in F. Prapročič na šest mesecev težke ječe. Pri vseh obsojencih se ta kazna še poostri s postom in trdim ležiščem enkrat na mesec. Razven tega morajo obsojenci povrniti tudi vsi državni povzročeni škodo v znesku 580.000 Din. Oproščeni od obsojbe so bili Zoržut, Praznik, Tončič in Markovič.

Sodbo je občinstvo vzelo z zadovoljstvom na znanje, le nekaj žensk, ki so bile prišli pri obsojencih, je pretakalo solze. Zagovorniki so priložili ničnostno pritožbo. Obsojenci ostanejo na svobodi do rešitve te pritožbe.

Razprava je trajala nepretrgoma od 8. jutraj in je bila zaključena ob 17. uri.

Epilog k carinski aferi.

Obsodba v carinski aferi je v vse naša javnost napravila najboljši vtis. Izrečena je bila obsodba nad onimi, ki so mislili, da zakon za ne sploh ne velja. Vse nakane obtožencev, da bi se v zadnjem trenutku napravili med porotniki razpoloženje sebi v prid, so ostale brezuspešne. Znano je, da je po drugem dnevu razprave pristopila neka oseba k porotnikom, ki so bili zbrani v zosterli, in jih nagovarjala, naj v carinski aferi sodijo dobro, izjavljajoč, da denar ne igra nobene vloge. Žal, da je dotična oseba izginila, predno jo je bilo mogoče aretirati. Ob tej priliki naj še omenimo, da je po razglasitvi razsodbi izjavil eden izmed obsojencev državnemu pravdniku sledeče:

Dogovore

KLJUČ

najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše.

Pripomnimo, da je bil ta slučaj že lani pred poroto in je dobil obtožence 1 leto ječe, pa je vložil ničnostno pritožbo na stol sedmorice v Zagrebu, ki je odredilo obnovo posopanja.

Poskus zavratnega umora svojega sina

Drugi slučaj, ki je bil danes pred poroto, je bila obtožba zoper Ljuzeta Brezca, 39 letnega oženega posestnika iz Begunj radi poskušene hudodelstva zavratnega umora.

Brezec je bil v prvem zakonu poročen z Ano Švigiljevo iz Bezuljaka in ta mu je porodila leta 1910. sina Jožeta. Leta 1921. je Ana umrla, a brez oporoke, zato je bil njen glavni dedič sin Jože, ki je podedoval za materjo lep smrekov gozd na »Črnem vrhu«.

Oče je dal Jožo v šolo, ki se je pa iz gimnazijskega razreda vrnil in ostal pri očetu, ki je baje iz sinovega gozda posekal več lesa, kot treba za otrokove študije in je moral zato sinu plačati 9822 Din, kar ga je pač jezilo. 12. februarja letos je šel oče s konjem v gozd. Predno se je odpravil, je dejal svoji ženi, da gre v svojo hišo; a ko se je vrnil s 3 hojami, je Jože vedel, da je bil oče v njegovi hiši in mu je to tudi povedal, nakar je obdolženec zamahnil razjarjen proti njemu z ročalem sekire. Drugi dan se je Jože sam prepričal v gozdu, da je res, kar je trdil; a oče ga je poslal, ko se je le-ta vrnil iz gozda, po novo vrvi, da jo pri konju zamenja. Ko jo je sin hotel konju privezati, jo je oče ukazal obesiti na vrata. Okoli 14. ure sta premetavala na škodnjú deteljo in obdolženec je rekel sinu, naj vrže vilo na tla, ker jih ne rabi, češ, da lažje odmetavata z rokami. Ko sta toliko odmetala, da sta videla prečni tram, je rekel oče Joži, naj se za ta tram obesi in spusti na spodnji pod. Sin je to storil, a ko je visel na rokah, je zašvishčala nad njim zanka iz nove, pravkar kupljene vrvi. Z eno roko jo je urno odbil in skočil na tla. Potem je sina daval, sin je vpil in prišli so sosede.

Ljudski glas tudi govori, da je ubil pred par leti hlapca, ki je naenkrat izginil.

ZAGOVOR.

Predsednik: »Ali se čutite krivega?«
Obtoženec: »Ne. Sin je našuntan po stari materi.«

Predsednik: »Kako se je dejanje vršilo.«
Obtoženec: »Sin je rekel, da mu bom moral plačati tristo tavzent. Ko sem takrat prišel v hlev, je bil konj odrgan. Poslal sem fanta po vrvi in konja tudi takoj z njo privezal. Ker je rekel, da me ne bo ubogal, sem ga z staro, odrgano vrvo parkrat pošteno udaril in pri tem mu je odletel kloboč. Vse to je bilo spodaj, na škodnjú sploh nisem bil.«

Predsednik: »Koliko je vredno vaše premoženje?«

Obtoženec: »500 tisoč dinarjev.«

Predsednik: »Kako je bilo z gozdom?«

Obtoženec: »Gozd je zapustila moja žena sinu in tudi meni, a sem se za svoj del sam odpovedal gozdu, izgovoril sem si pa 100 hoi, ki mi jih je žena obljubila še pri življenju.«

Predsednik: »A kako je bilo s hlapcem, o katerem trdijo, da ste ga ubili?«

Obtoženec: »Hlapec je šel nekda, ko sva bila v hosti, trem Italijanom kazati pot na Rakek in se ni več vrnil.«

Priče, sosede in drugi znanci izpovedo, da je obdolženec pošten, miren človek in dober gospodar, a sin Jože pa trmasti in bahav ter precej lažljiv.

Sorodniki in druge priče izpovedo tudi, da je obtoženec res prepustil sinu delež po svoji rajni ženi, kar se tudi ugotovi po zapuščinskih spisih ter da je celo hotel mladoletnemu sinu v svoji dobrotljivosti izročiti proti polovični vrednosti celo svoje posestvo, samo da bi mu ustregel.

Glede hlapca, ki je izginil, je pač Brezec Alojzij nedolžen, saj polzvedbe niso dognale niti najmanjše sumnje o njegovi krivdi.

Porotniki so edino glavno vprašanje o krivdi poskušene zavratnega umora enoglasno zanikali, kar je publika odobrila z živili klcjem. Obtoženec je bil seveda oproščen.

Dopisi

ŠT. JURIJ PRI GROSUPLJEM. V obližju Ponove vasi je grčič s priljazno cerkvico sv. Nikolaja, od koder se nudi krasen razgled. Od tam je približno 10 minut oddaljena podzemeljska jama Ledena. V obližju iste je dne 26. maja našel g. Josip Perme, posestnik v Ponovi vasi, novo podzemeljsko jamo. ki je kakor krasna dvorana, bogato okrašena z naravnimi krasnimi kamniki. O tem je že obveščeno jamsko društvo v Ljubljani, ki si bo v najkrajšem času ogledalo podzemeljsko jamo ter vse potrebno odredilo.

KRŠKO. Popolni matični godalni orkester je priredil dne 16. majnika v sokolski dvorani v Krškem koncert, ki je v vsakem oziru siljano uspel. Prvi del koncerta je obsegal izključno slovenske skladatelje. Prav čedna je Škerjančeva gavota in pastoralice iz »Cyrano de Bergeraca«, ki je žela radi klasične ljubevoli življenj aplatv. Lajovičeva »Sanjarila« je manj ugajala, ker nima nikakoli posebnih efektov. Vsa radovednost in vse zanimanje je bilo uprto na Adamčičeve »Akvariele«. Dobro se je čulo »Jutro na Rožniku«, dočim »Tivoljski ribnik« radi ritma ni bil povsem umiliv. Manjka mu barokarolskega stila. Mehkočutna in fina je skladba v »Šentflorjanski cerkvi«. Akvarel »Na gradu« je vse navzoče užgal, sledil mu je frenetičen aplatv. »Pri sv. Krištofu« je od vseh akvarelov najlepši. Težki skladbi je dal skladatelj vso fineso, vse one žalostne in turobne čute, ki navdajajo človeka, ki stopi na pokopališče. Zadnji akvarel »V Zvezdi in mnski samostan« je sicer tudi ugajal, vendar bi bilo želeli, da bi bil kontrasti bolj tipično začrtani. Nato je g. R. nastopil v dveh solo vtilinskih

točkah. Obe je podal brezhibno z eleganco in finim občutkom. Brez dvoma bo g. R. pridobil velik sloves, če bo šel to pot naprej. Na takem talentu čestitamo ljubljanskemu konzervatoriju. Dvořak, Suk in Čajkovski so nas povsem očarali. Težko se je odločiti, kateremu delu teh treh mojstrov bi dalai prednost. Konstatiramo, da nismo pričakovali, da bo orkester Čajkovskega »Finale« podal tako dovršeno, kot se je to zgodilo. Sicer je bilo nekaj hibic, ki pa sploh niso prišle v poštev. Pri tej točki smo se prepričali, da vsi člani orkestra prav mojstrsko obvladujejo svoja godala in se brez izjeme odlikujejo s točno disciplino. G. skladatelj in dirigent E. Adamič je zaslužen prejel šopek rož, orkester je pa bil posut s cvetlicami. Udeležba koncerta je bila prav lepa kljub temu, da se je koncert vršil popoldne. Prireditve je zaključila neprilijena zabava ob zvokih matičnega salonskega orkestra.

LIBOJE. Dne 10. t. m. je priredila tukajšnja šola izlet na Dobrno. Bodi izražena v imenu mladine najlepša zahvala upravitelstvu državnih toplic za brezplačno kopel, kakor tudi hotelirki gđ. Kosijevi za dobro in ceneno postrežbo šolarjem. Istotako iskrena zahvala gđ. Cencu in Škobernetu v Ljubljani za brezplačne vozove.

HOČE PRI MARIBORU. Iz naše fare je premeščen kaplan Geramb. Bil je eden onih redkih duhovnikov, ki se zavedajo svojega poklica in ne mešalo politike s cerkvijo. Zato pa je bil trn v peti svojih duhovnih sobratov, ki jadralo na političnih barkah in se eksponirajo na vsakem klerikalnem cirkusu. Klerikalci imajo vedno polna usta, da vera peša. Ni čuda, če se dobre duhovnike odganja. političnih pa ljudstvo ne mara. Dr. Gerambu pa vsa čast! — Turistovski promet preko Hoč na Pohorje se zelo lepo razvija. Vsako nedeljo vidimo cele trume izletnikov, ki posejajo naše zeleno Pohorje. — K nam prihaja sedaj že lepo število »Jutra« in »Domovine«. Tudi »Vodnikova družba« ima že do 30 članov.

Dve novi veseli igri

(L. Thoma, Lotkin rojstni dan. Šaloigra v enem dejanju. — Br. Nušič, Naša deca. Humoreska v enem dejanju. Poslovenil Iv. Lah. V Ljubljani 1926. Cena Din 12.—. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani.)

V tej (15.) številki »Odrac« imamo dve enodejanki; ena bo dobra za meščanske, druga pa za otroške odre. L. Thoma je znan po svoji duhovitosti. V »Lotkinem rojstnem dnevu« šaljivo izgrabi nazore o t. zv. seksualni vzgoji. O tem se je svoj čas mnogo pisalo — življenje pa je silnejše od teorij. Tu se človek zopet enkrat od srca nasmeje, ko vidi starega profesorja z njegovimi težavami, in nerodnega docenta z njegovim učenostjo. Za naše odre bo to dobra enodejanka, ki se bo z uspehom igrala.

Nušičeva »Naša deca« je polna Nušičevih dvotipov. Igrati se da brez težav. Za Nušičev jubilej so jo igrali celo v zagrebškem gledališču z velikim uspehom. Igra bo primerna za zabavne večere, kjer se bodo starši nasmejali otrokom, ki tako dobro poznata njih napake. Ker vso igro izgrata en deček in ena deklica, jo bo mogoče uprizoriti povsod brez posebnih odskih priprav. Zato bo s tem zvezkom »Odrac« marsikomu ustrezno. Zeleti je, da naši odri marljivo podpirajo zbirko, ki je namenjena njim. — Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Poslano

K mojemu »Poslanemu« v »Jutru« z dne 27. maja pripominjam, da se nanaša na Anželo Pogačar, rojeno na Križu, bivajočo v Smarci, in ne na kako drugo Pogačar!

MAKS ROJC
mesarski mojster

Priznato nedosegljiv

WECK-ovi

kozarci za ukuhanje sadija, sočiva in mesnin.

Tovariška zaloga

Fructus. Ljubljana

Krekov trg 10.

Tudi na obroke!

152-a

Prodaja se

POSESTVO

v Ljubljani, Vidovdanska

cesta 14, obstoječe iz

prilčne hiše, go-

spodarskega po-

slojja (hlev s šu-

po) ter velikega

dvorišča, pri-

pravno po-

sešno za pre-

voznika in

podobna

podjetja.

* Ponudbe na:

GOSPODARSKA PISARNA

dr. Emil Gal, Ljubljana,

Štefnburgova ul. 7/I.

4626-a

Čajno presno

MASLO

„Baltic“

iz pasteurizirane sladke

smetane

SIR Trapist,

Imperial, Ementale!

MASLO

v steklenicah od 1 kg

brutto 4/14

Razpošilja s pošto in

žel. povzetjem

Mljekarska zadruga,

OSJEK.

Zahtevajte ponudbe!

Zadnja moda

ie ažur in entlane cipke v perilu —

Ugodne nizke cene pri.

TONI JAGER-CERNE,

Ljubljana, Dvorni trg 1. 71a

Aleksandrovo, otok Krk

Letoviščarjem se priporoča restavracija Orlic. — Cena celodnevni prehrani Din 40.—, stanovanja s postrežbo 12—15 Din. — 4723

Istotam se išče za sezonsko dobo dobra kuharica iz Slovenije. —

Iščemo več sto komadov

tesanega gradbenega lesa:

21/24, 5.40, 6 in 7 m.

21/29, 24/28, 26/29, 5-70, 6-20,

6-40, 6-50, 3, 2-50 in 2 m.

16/18, 4 in 8 m ter razne druge

dimenzije.

Deske 20 in 25 mm širine od

12 c/m dalje.

Ponudbe z označbo cene in najmanjše

partije, postaje in dobavnega termina

na: „VILA“ d. d. Zagreb, Primorska 12

Radi renoviranja lokalov in preureditve sistema

se gostilna začasno zapre.

Zahvaljujem se vsem gostom za dosedanja obisk

in se priporočam za nadaljno naklonjenost.

A. Kajfež

Florjanska ulica šte. 14. 4716.

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Nič več nisem dvomil, da imam opraviti z novo Erikovo iznajdbo. Ta iznajdba pa je bila zopet tako dovršena, da sem se sklanjal iz barke ne toliko z namenom, da bi odkril izvir prevare, kolikor z željo, da bi se naslajal ob njeni čarobnosti.

Nagibal sem se, nagibal... da bi se skoro prevrnil. V tistem hipu se je iztegnilo iz naročja voda dvoje pošastnih rok, me zagrabilo za vrat in me potegnilo v žrelo z neodolljivo silo. Gotovo bi bilo po meni, če ne bi imel časa, da zakričim. Po kriku me je Erik spoznal.

Bil je namreč on. Namesto, da me utopi, kakor je nedvomno nameraval, je odplaval z menoj k obrežju in me oprezno odložil na suho.

»Vidiš, kako si nepreviden!« mi je rekel in se zravnil pred menoj. Z njega je curčila peklenska voda. »Zakaj si skušal predrtni v moj dom? Nisem te vabil. Ne maram ne tebe, niti nikogar drugega! Ali si mi samo zato rešil življenje, da mi ga neprestano greniš, da mi že postaja nezno? Najsi je tvoja usluga bila še tako velika, Erik utede končno le pozabiti nanjo in dobro veš, da ni nič v stanu za držati Erka, niti Erik sam.«

Tako je govoril, toda jaz že nisem imel druge želje, kakor da bi spoznal »širensko zvijačo«. Bil je pripravljen ugoditi moji radovednosti; zakaj Erik, ki je prava pošast — tako ga sodim, ker sem ga žalil videl na delu v Perziji — je z druge strani tudi pravcati ničmuren in domišljaj otročar, ki ničesar bolj ne ljubi nego pobahati se s svojo zares čudežno iznajdljivostjo.

Začel se je smejeti in mi je pokazal dolgo trsovo steblo.

»Posebna čarovnija to res ni, ampak hudo pripravno pa je le, da lahko dihaš in poješ pod vodo! Te zvijače sem se mučil od tonkinskih morskikh razbojnikov, ki lahko ostanejo na ta način po cele ure skriti na rečnem dnu.«

Strogo sem ga pokaral.

»Te zvijače bi me bile kmalu stale glavo,« sem dejal... »in morda je res že bila usodna za koga drugega!«

Nisem se mu dal ugnati, izjavil sem mu čisto odkrito:

»Saj veš, kaj si mi obljubil, Erik! Nobenih zločinov več!«

»Ali sem v resnici zagrešil kak zločin?« me je vprašal z ljubeznivim izrazom.

»Nesrečnež!«... sem kričnil... »Ali si pozabil rožnate ure v Mazenderanu?«

»Da!« je odgovoril z nenavadno žalostnim glasom. »Bolje je, da sem jih pozabil. Toda malo sultanu sem pa le imenito zabaval.«

»Vse to pripada preteklosti!« sem izjavil. »Ti pa mi dolguješ račun o sedanjosti; zakaj če bi bil jaz hotel, ne bi bilo zate več sedanjosti!... Spomni se tega, Erik; rešil sem ti življenje!«

Okoristil sem se s priložnostjo in sem napeljal govor na zadevo, ki mi je že nekaj časa pogostokrat prihajala na misel.

»Erik,« sem vprašal... »Erik, prisezi mi...«

»Kako? Saj vendar veš, da ne držim prisega. S prisegami lovijo tepce.«

»Povej mi... Meni pač lahko poveš...«

»Kaj pa?«

»No, tisto reč z lestencem... z lestencem, Erik?«

»S kakšnim lestencem?«

»Saj veš, kaj hočem reči?«

»Aha!« se je zarežal. »Tisto z lestencem... zakaj ti ne bi povedal?... Lestence nisem jaz!... Obrabljen je bil, veš, ta lestencec je bil zelo obrabljen...«

Kadar se je Erik smejal, je bil še groznejši nego ponavadi. Skočil je v barko, režeč se tako zlobno porogljivo, da sem nehoti zatrepal.

»Uradno poročilo iz Tonkina, ki je dospelo v Pariz koncem julija 1900 pripoveduje, kako je sloviti roparski glavar De Tham ušel s svojimi tolovaji našim vojakom na ta način, da je vporabil zvijačo s tršjem.

»Zelo obrabljen, dragi daroga!« Zelo obrabljen lestencec!... Kar sam je padel... Rekel je: bum! In zdaj en svet, daroga: pojdi se sušit, če nočeš dobiti nahoda!... In ne stopaj mi nikoli več v barko... Posebno pa ne skušaj vdreti v mojo hišo... Ni me zmerom doma... daroga! Hudo bi mi bilo, če bi ti moral posvetiti svojo zadušnico!«

Pri teh besedah se je zarežal in je stoje v barki veslal, gugajoč se kakor opica. Delal je vtis pravega smrtnega brodnika s svojimi zlatimi očmi. Kmalu nisem videl ničesar več, razen njegovih oči in končno je izginil v jezerski noči.

Od tistega dne sem opustil sleherni poskus, da bi prodrl do njegove hiše čez jezero. Tukaj je bil dohod očividno predobro zastražen, zlasti odkar je vedel, da ga poznam. Prepričan pa sem bil, da mora biti nekje še drug dohod, zakaj večkrat sem opazil, da je Erik neudarno izginil v tretjem podzemlju, ko sem ga zasledoval. Kod in kako, tega dolgo nisem mogel doznati. Ponoviti moram, da sem živel v neprestani bojazni pred strašnimi Erikovimi izmišljajami, odkar sem zvedel, da se je naselil v Operi, seveda ne radi sebe, marveč zato, ker sem se bal vsega mogočega za druge ljudi. Kadar se je pripetila kakšna nesreča, kak nerazjasnljiv dogodek, sem se vedno vprašal: »Morda je to Erikovo delo?«... Kakor so drugi okoli mene dejali: »To je zakrivil Fantom!« Kolikokrat sem slišal, da so izgovorili te besede ljudje, ki so se smejali! Nesrečniki! Če bi vedeli, da je ta fantom živel z mesom in krvjo v vse drugačni strahoti, nego ničeva senca, ki so jo klicali, prisegam, da bi se nehali posmehovati! Če bi le vedeli, česa je bil Erik zmogel, zlasti na takem bojišču kakor Opereta!... Če bi le poznali dno njegovih strašnih naklepov!

• Daroga je v Perziji vrhovni poveljnik vladne policije.

• Tu bi mogel Perzijec priznati, da se je zanimal za Erikovo usodo tudi zaradi samega sebe. Ni mu namreč bilo neznano, da bi bilo po skromni pokojnini bivšega daroga, če bi teheranska vlada zvedela, da Erik še živi. Sicer pa je pravično, da pristavimo, da je imel Perzijec plemenito srce, in ne dvomimo, da se je zares bal za druge ljudi. Celo njegovo obnašanje v tej zadevi to jasno dokazuje.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Prodaj

Pevsko društvo

»Slavec«

prideli v ponedeljek, dne 21. junija 1926 v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu — kino Matica ob 20. uri

Koncert

umetniških in narodnih pesni. Natančno spored razviden iz lepakov. 1926

Obit

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

Prodaj

Pevsko društvo

»Slavec«

prideli v ponedeljek, dne 21. junija 1926 v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu — kino Matica ob 20. uri

Koncert

umetniških in narodnih pesni. Natančno spored razviden iz lepakov. 1926

Obit

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

Prodaj

Pevsko društvo

»Slavec«

prideli v ponedeljek, dne 21. junija 1926 v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu — kino Matica ob 20. uri

Koncert

umetniških in narodnih pesni. Natančno spored razviden iz lepakov. 1926

Obit

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate

Prodaj

Pevsko društvo

»Slavec«

prideli v ponedeljek, dne 21. junija 1926 v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu — kino Matica ob 20. uri

Koncert

umetniških in narodnih pesni. Natančno spored razviden iz lepakov. 1926

Obit

STAMPILJE pečate

STAMPILJE pečate